

EEN BEETJE NAT

Een onderzoek naar de voorwaarden waaronder de gemeenteraad van Loon op Zand een gebod tot afkoppeling mag opnemen in een gemeentelijke verordening

Tessy van de Linde	2079147
Tamanna Wahdat	2059318
Almedina Zuljko	2074977

VAK:	Beroepsproduct K4
GROEP:	51R2RT
DOCENT:	Lydia Nuchelmans

EEN BEETJE NAT

Een onderzoek naar de voorwaarden waaronder de gemeenteraad van Loon op Zand een gebod tot afkoppeling mag opnemen in een gemeentelijke verordening

Tessy van de Linde	2079147
Tamanna Wahdat	2059318
Almedina Zuljko	2074977

VAK:	Beroepsproduct K4
GROEP:	51R2RT
DOCENT:	Lydia Nuchelmans

Tilburg, januari 2016

VOORWOORD

Voor u ligt het adviesrapport dat wij hebben geschreven in opdracht van de heer Van der Kallen, bestuurslid van het Waterschap De Brabantse Delta. Het rapport geeft een antwoord op de vraag onder welke voorwaarden de gemeenteraad Loon op Zand percee-eigenaren mag verplichten hun dakgoten af te koppelen op het hemelwaterriool. Aan de hand van de conclusies en aanbevelingen die voortvloeien uit dit rapport, kan de gemeenteraad Loon op Zand overwegen een verplichting tot afkoppelen op te nemen in een gemeentelijke verordening.

Graag willen wij alle personen bedanken die ons tijdens dit onderzoek hebben geholpen. Om te beginnen zijn wij dank verschuldigd aan onze docente Methoden en Technieken, Lydia Nuchelmans. Zij heeft ons gedurende het onderzoek van feedback voorzien. Met deze feedback heeft zij ons geholpen richting te geven aan dit onderzoek. Daarnaast bedanken wij Geertje van Schaaijk. Met behulp van haar tips en adviezen uit de hoorcolleges hebben wij het onderzoek uitgevoerd en het onderzoeksrapport opgesteld.

Verder bedanken wij de heer Van der Kallen en de heer Kieboom voor het delen van hun kennis op het gebied van hemelwateroverlast en voor het verstrekken van de benodigde informatie voor het uitvoeren van het onderzoek. Tot slot willen wij elkaar bedanken voor de inzet die wij hebben geleverd om dit rapport tot een goed eind te brengen.

Tessy van de Linde

Tamanna Wahdat

Almedina Žuljko,

Tilburg, 6 januari 2016

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	(p. 05)
---------------------------	----------------

LIJST VAN AFKORTINGEN	(p. 07)
------------------------------------	----------------

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

1.1 Opdrachtgever	(p. 08)
1.2 Probleembeschrijving	(p. 08)
1.3 Centrale vraag	(p. 09)
1.4 Doelstelling	(p. 09)
1.5 Methodische verantwoording.....	(p. 09)
1.6 Leeswijzer	(p. 10)

HOOFDSTUK 2: DE AFKOPPELING IN DE PRAKTIJK

2.1 De huidige situatie.....	(p.11)
2.2 Afkoppelen in de praktijk.....	(p.11)
2.3 De kosten.....	(p.12)
2.4 Tussenconclusie.....	(p.13)

HOOFDSTUK 3: HET WETTELIJK KADER GESCHETST

3.1 Reikwijdte hemelwaterzorgplicht	(p. 14)
3.2 Wetmatigheid van bestuur	(p. 14)
3.3 Verordenende bevoegdheid	(p. 15)
3.4 Ontheffing van de afkoppelplicht	(p. 16)
3.5 Handhaving	(p. 17)
3.6 Rechtsbescherming perceeleigenaar.....	(p. 18)
3.7 Tussenconclusie	(p. 18)

HOOFDSTUK 4: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Het GRP, de verordening en het aanwijzingsbesluit.....	(p. 20)
4.2 Het bevoegde bestuursorgaan	(p. 20)
4.3 De ontheffing.....	(p. 21)
4.4 Handhaving.....	(p. 21)
4.5 De procedure totstandkoming aanwijzingsbesluit	(p. 22)

LITERATUURLIJST	(p. 24)
------------------------------	----------------

BIJLAGEN	(p. 25)
-----------------------	----------------

SAMENVATTING

De heer L. van der Kallen, bestuurslid van de Brabantse Delta, heeft ons verzocht een onderzoek te doen naar het juridisch kader van de bevoegdheden van bestuursorganen van de gemeente met betrekking tot de hemelwateroverlast. Om dit onderzoek verder af te bakenen is ervoor gekozen dit onderzoek voor de gemeente Loon op Zand te doen, waar dit probleem zowel op de maatschappelijke als politieke agenda staat. Met medewerking van de heer M. Kieboom, adviseur afdeling Water- en Riolering gemeente Loon op Zand, is een centrale vraag geformuleerd. Deze vraag luidt als volgt: *onder welke voorwaarden mag de gemeenteraad van Loon op Zand perceeleigenaren verplichten hun dakgoten af te koppelen op het hemelwaterriool, gelet op artikel 10.32a van de Wet Milieubeheer en artikel 3.5 van de Waterwet, om zo de kans op hemelwateroverlast terug te dringen?* De doelstelling van dit onderzoek is op 6 januari 2016 een onderzoeksrapport op te leveren aan de heer L. van der Kallen, waarin een antwoord wordt gegeven op de centrale vraag en aan de hand waarvan de gemeenteraad Loon op Zand kan overwegen een gebod tot afkoppeling op te nemen in een gemeentelijke verordening.

Het onderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd. De neerslag statistieken geven aan dat de meest extreme buien in Nederland in de afgelopen tien tot vijftien jaar zijn geregistreerd. Aangezien de hoeveelheid hevige regenbuien zowel in intensiteit als in frequentie is toegenomen en het totale verhard oppervlak evenzeer is toegenomen, hebben rioelstelsels meer moeite om het hemelwater te verwerken. Hierdoor blijkt het water vaker tijdelijk op straat staan. Zo werd de gemeente Loon op Zand tussen 2004 en 2008 en in 2014 meerdere keren getroffen door extreme, hevige neerslag. Dit heeft voor veel overlast gezorgd. Naast de toegenomen neerslag en (toegenomen) totale verhard oppervlak spelen voor de gemeente Loon op Zand nog een tweetal factoren een (grote) rol bij het ontstaan van de hemelwateroverlast. Zo beschikt Loon op Zand in de bebouwde kommen niet over open water met een afvoerende en bufferende functie waardoor zij geheel afhankelijk is van kunstmatige voorzieningen zoals rioleringen. Daarnaast loopt Loon op Zand schuin af, waardoor het water naar het laagste punt stroomt.

Om de kans op hemelwateroverlast terug te dringen, zijn er hemelwaterriolen aangelegd waarop de dakgoten aan de voorgevel van gebouwen worden afgekoppeld. Afkoppelen houdt in: het beeindigen van de afvoer van hemelwater dat van verhard oppervlak afstroomt naar een openbaar riool door dit hemelwater te benutten, in de bodem te infiltreren of in oppervlaktewater te brengen. Het hemelwater wordt simpel gezegd gescheiden (afgekoppeld) van het vuilwaterriool en in het geval van Loon op Zand direct via een hemelwaterriool afgevoerd naar oppervlaktewater. De afkoppeling wordt op het moment geheel op vrijwillige basis gedaan. Een probleem dat de gemeente hierbij ervaart is dat de bewoners van de wijken waar weinig of geen overlast wordt ondervonden minder bereidwillig zijn mee te werken aan de afkoppeling dan de bewoners van de wijken waar wel sprake is van overlast. Zoals vermeld loopt Loon op Zand schuin af en om de hemelwateroverlast effectief terug te dringen moet de gemeente juist afkoppelen in de hogere gebieden waar geen of weinig overlast wordt ervaren. Om dit probleem op te lossen, onderzoekt de gemeente de mogelijkheid om een gebod tot afkoppelen op het hemelwaterriool in een gemeentelijke verordening op te nemen.

De gemeenteraad en het college zijn belast met de hemelwaterzorgplicht. Dit volgt uit artikel 3.5 Wtw. Indien de gemeenteraad van Loon op Zand de perceeleigenaren wil verplichten hun dakgoten af te koppelen op het hemelwaterriool, dient eerst aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. Allereerst dient voor deze verplichting een wettelijke grondslag te zijn. Artikel 10.32a Wm kent de gemeenteraad een verordenende bevoegdheid toe waarmee deze verplichting kan worden opgenomen in een gemeentelijke verordening. Deze verordening dient een uitwerking te zijn van het GRP. In het GRP wordt opgenomen of en waar hemelwaterriolen worden aangelegd en op welke wijze de afkoppeling wordt gefinancierd. Daarnaast heeft de verordening pas praktisch werking nadat de beheerder een gebiedsaanwijzingsbesluit heeft genomen. Het wordt aanbevolen in de verordening een ontheffingsmogelijkheid op te nemen, bijvoorbeeld voor gevallen waarin de afkoppeling tot onredelijk hoge kosten voor de perceeleigenaar of de gemeente zou leiden. Om de verordening te handhaven kan de gemeenteraad ervoor kiezen een overtreding van de verordening strafbaar te stellen en/of een last onder bestuursdwang of dwangsom op te leggen. Het wordt aanbevolen van beide mogelijkheden gebruik te maken, omdat de effectiviteit van beide

mogelijkheden verschilt per geval. Tot slot is uit het onderzoek naar voren gekomen dat aangezien de wet geen specifieke procedure aanwijst voor de totstandkoming van het aanwijzingsbesluit, in dit geval de uniforme openbare voorprocedure bij voorkeur dient te worden gevolgd. Dit gelet op de redelijke termijn die de gemeenteraad moet hanteren voordat het aanwijzingsbesluit in werking treedt, de beleidsvrijheid die de gemeenteraad en het college hebben bij de invulling van hun taken op grond van artikel 3.5 Wtw en 10.32a Wm en het aantal belanghebbenden dat betrokken is bij het te nemen besluit.

LIJST VAN AFKORTINGEN

Awb	Algemene wet bestuursrecht
B.V.	Besloten Vennootschap
De Afdeling	De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
De beheerder	De beheerder van het vuilwaterriool
Gemw	Gemeentewet
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
Het college	Het college van burgemeester en wethouders
mm	Millimeter
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
SAOZ	Stichting Advies Onroerende Zaken (hierna: SAOZ).
UOV	Uniforme openbare voorbereidingsprocedure
VNG	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wm	Wet milieubeheer
WRP	Water- en rioleringsplan Loon op Zand
Wtw	Waterwet

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt een duidelijk beeld geschetst van de aanleiding van dit onderzoek. Allereerst bevat dit hoofdstuk informatie over de opdrachtgever. Vervolgens wordt een beschrijving van het probleem gemaakt. Aan de hand van deze probleembeschrijving wordt de centrale vraag geformuleerd. Daarna komt de doelstelling van dit rapport aan bod. Tot slot wordt beschreven welke onderzoeksmethoden en werkwijzen zijn toegepast om dit onderzoek uit te voeren.

1.1 Opdrachtgever

Onderhavig onderzoek wordt verricht in opdracht van de heer Louis van der Kallen, bestuurslid Brabantse Delta.

1.2 Probleembeschrijving

Uit onderzoek blijkt dat hemelwateroverlast in het bebouwd gebied is toegenomen. De neerslag statistieken geven aan dat de meest extreme buien in Nederland in de afgelopen tien tot vijftien jaar zijn geregistreerd. Naast de toegenomen neerslag speelt de ruimtelijke inrichting van een gebied een rol bij het ontstaan van hemelwateroverlast.¹ Aangezien de hoeveelheid hevige regenbuien zowel in intensiteit als in frequentie is toegenomen en het totale verhard oppervlak evenzeer is toegenomen, hebben rioolstelsels meer moeite om het hemelwater te verwerken. Het gevolg hiervan is dat het water vaker tijdelijk op straat blijft staan.²

Wanneer water op straat blijft staan, betekent dit niet per definitie dat er sprake is van wateroverlast. Meestal staat het water slechts op enkele plaatsen op straat en duurt dat maar kort. Het accepteren van water op straat is net zoals men in de winter af en toe gladheid moet accepteren. Er wordt pas van wateroverlast gesproken wanneer het water materiële of economische schade, risicovolle situaties of gevaar voor de volksgezondheid tot gevolg heeft.³ Bij materiële schade kan men denken aan schade aan de inboedels van woningen en bedrijfspanden, maar ook waardevermindering van zo'n woning of bedrijfspand speelt een rol. Bij economische schade kan men denken aan de gederfde inkomsten van bedrijven die getroffen zijn door wateroverlast en hierdoor noodgedwongen (tijdelijk) hun deuren moeten sluiten.⁴

Hoezeer ook de schades door wateroverlast niet onderschat mogen worden, is het gevaar voor de volksgezondheid misschien wel het grootste punt van zorg. Uit een onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (verder: RIVM) naar de gezondheidsrisico's als gevolg van wateroverlast is gebleken dat 33% van de respondenten in contact kwam met water op straat of in huis na extreme regenval. Dit water op straat of in huis kan verontreinigd zijn met opborrelend rioolwater dat uit de riolering omhoog komt. Daarnaast zijn ook hondenpoep en vogelpoep in het

¹ H. van Luijtelaar, *Ervaringen met de aanpak van regenwateroverlast in bebouwd gebied*, Ede: Rioned 2014, p. 19.

² J. Mols & M. Schut, *Gemeentelijke aansprakelijkheid bij wateroverlast*, Bennekom: Drukkerij modern 2012, p. 5.

³ H. van Luijtelaar, *Ervaringen met de aanpak van regenwateroverlast in bebouwd gebied*, Ede: Rioned 2014, p. 19.

⁴ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

water aanwezig. Uit hetzelfde onderzoek blijkt verder dat deze mensen die in contact komen met regenwater op straat of in huis, 3 tot 7 keer een hogere kans hebben op gezondheidsklachten zoals diarree, overgeven, keelpijn of huidklachten.⁵

Zo werd de gemeente Loon op Zand tussen 2004 en 2008⁶ en in 2014 meerdere keren getroffen door extreme, hevige neerslag. Hierbij liep het water vanaf de straat de gebouwen in, stroomde het water uit de riolering op straat en blokkeerde het water op straat belangrijke verkeersaders. Dit heeft behoorlijk wat economische en materiële schade, belemmering voor hulpdiensten, stank en gezondheidsrisico's met zich meegebracht. Als gevolg hiervan heeft de gemeente diverse maatregelen getroffen om de kans op wateroverlast te beperken. De gemeente is volledig afhankelijk van kunstmatige voorzieningen zoals rioleringen en waterbergingen. Dit omdat de gemeente niet beschikt over open water met een afvoerende en bufferende functie in de bebouwde kommen. Om in de toekomst de kans op wateroverlast te beperken, zijn op diverse locaties in Loon op Zand hemelwaterriolen aangelegd.⁷ Tegelijkertijd zijn meerdere woningen en bedrijfspanden afgekoppeld op deze hemelwaterrioleringen. Aangezien deze maatregel nog niet is opgenomen in een verordening, is het momenteel niet mogelijk om de perceeleigenaar te dwingen de dakgoot af te koppelen op het hemelwaterriool. De afkoppeling vindt op het moment nog geheel op vrijwillige basis plaats. Voor de bedrijfspanden en woningen die gebouwd zijn na 2008 geldt dat de eigenaar of huurder zelf ongeveer 60 mm hemelwater dient te verwerken op zijn of haar perceel.⁸

Een bijkomend probleem voor de gemeente Loon op Zand zijn de hoogteverschillen van het landoppervlak in de omgeving. Om de kans op hemelwateroverlast terug te dringen, is het niet voldoende om alleen maatregelen te treffen in de probleemgebieden. Deze gebieden zijn de laagste punten waar het water naartoe stroomt. De gemeente moet op eerdere punten maatregelen treffen zodat het hemelwater geborgen of afgevoerd kan worden en daardoor de laagste punten niet kan bereiken. Voor de gemeente Loon op Zand betekent dit dat vrijwillige medewerking van alle perceeleigenaren cruciaal is, wil de gemeente dit probleem effectief aanpakken. De perceeleigenaren uit de gebieden waar het hemelwater geen of nauwelijks overlast tot gevolg heeft, zijn echter niet bereidwillig om mee te werken aan de afkoppeling. De gemeente onderzoekt daarom de mogelijkheid om een gebod tot afkoppeling op het hemelwaterriool in een gemeentelijke verordening op te nemen, zodat de afkoppeling afgedwongen kan worden.⁹

⁵ 'Water overlast vergroot de kans op gezondheidsklachten', RIVM 9 november 2015, rivm.nl (zoek op *Wateroverlast gezondheidsklachten*)

⁶ H. van Luijtelaar, *Ervaringen met de aanpak van regenwateroverlast in bebouwd gebied*, Ede: Rioned 2014, p. 19.

⁷ Bijlage 2: Concept raadsinfobrief hemelwaterbeheersing

⁸ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

⁹ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

1.3 Centrale vraag

Onder welke voorwaarden mag de gemeenteraad van Loon op Zand perceeleeigenaren verplichten hun dakgoten af te koppelen op het hemelwaterriool, gelet op artikel 10.32a van de Wet Milieubeheer en artikel 3.5 van de Waterwet, om zo de kans op hemelwateroverlast terug te dringen?

1.4 Doelstelling

Op woensdag 6 januari 2016 leveren wij een onderzoeksrapport op aan het bestuurslid van de Brabantse Delta, Louis van der Kallen, over de voorwaarden waaronder perceeleeigenaren in de gemeente Loon op Zand verplicht kunnen worden hun dakgoten van de voorgevel af te koppelen op het hemelwaterriool, zodat de gemeenteraad van Loon op Zand aan de hand van dit advies kan overwegen deze verplichting op te nemen in een gemeentelijke verordening.

1.5 Methodische verantwoording

Onderzoek van de praktijk

Allereerst wordt een onderzoek gedaan van de praktijk. Daarvoor wordt onderzocht wat de gewenste maatregel – de afkoppeling op het hemelwaterriool- precies inhoudt en welke wensen hierbij een rol spelen. Voor dit praktijkonderzoek wordt gebruik gemaakt van de casestudy. Kenmerkend voor een casestudy is het bestuderen van een fenomeen als geheel en in relatie tot zijn omgeving.¹⁰ De methoden die bij dit onderzoek worden toegepast zijn het interview en de documentanalyse. Het interview wordt gehouden met de adviseur van de afdeling Water en Riolerings van de gemeente Loon op Zand, de heer M. Kieboom. De bedoeling is om aan de hand van het interview een diepgaand inzicht te krijgen in de wijze waarop het proces van de afkoppeling zich in de praktijk voltrekt. Deze methode en bron zijn betrouwbaar, effectief en efficiënt. Het spreekt voor zich dat de informatie verkregen van de heer Kieboom betrouwbaar is. Hij werkt voor de gemeente en het afkoppelen behoort tot zijn werkterrein. Daarnaast is deze werkwijze effectief aangezien de inhoud van het interview zal bijdragen aan de beantwoording van de centrale vraag. Het interview betreft een open interview. Hierbij bestaat het gevaar dat het interview uit zal weiden en/of lang zal duren, waardoor veel uitgewerkt en afgebakend moet worden. Toch is de keuze hierop gevallen, omdat door de geringe kennis over deze praktijksituatie op voorhand geen specifieke lijst met vragen kan worden opgesteld. Wat betreft de documentanalyse wordt een raadsbrief van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Loon op Zand onderzocht. Deze bron is betrouwbaar aangezien het een document van de gemeente betreft. Daarnaast is deze werkwijze effectief, omdat de informatie uit dit document kan bijdragen aan de gedeeltelijke beantwoording van de centrale vraag. Eveneens is deze methode efficiënt te noemen, omdat deze analyse niet onnodig veel tijd, geld of energie vergt.

¹⁰ G.A.F.M. van Schaaik, *Praktisch juridische onderzoek*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015, tweede druk, p 81.

Onderzoek van het recht

Voor het onderzoek van het recht wordt de inhoudsanalyse toegepast. De strategie die hierbij wordt toegepast is het rechtsbronnen- en literatuuronderzoek. Voor dit onderzoek zal veelvuldig gebruik worden gemaakt van artikel 3.5 Waterwet en artikel 10.32a Wet Milieubeheer en de bijbehorende memorie van toelichting. Deze (wet)teksten bevatten feitelijk informatie die direct afkomstig is van de formele wetgever. Dat maakt deze bronnen betrouwbaar.

Voor de algemene informatie met betrekking tot het bestuursrecht wordt gebruik gemaakt van het boek 'Bestuursrecht begrepen'¹¹. Voor dit boek is specifiek gekozen, aangezien de projectleden bekend zijn met de opbouw van het boek en omdat de informatie uit het boek overeenstemt met de huidige wet- en regelgeving. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat deze bron valide en betrouwbaar is. Tot slot wordt een uitspraak van de Rechtbank Rotterdam geanalyseerd. Het betreft een uitspraak die is gedaan op 28 augustus 2008.¹² Voor deze uitspraak is specifiek gekozen, aangezien aan de hand van deze casus gemakkelijk een vergelijking kan worden gemaakt met de situatie in Loon op Zand. Deze richtlijn is in 2004¹³ uitgesproken door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit is de hoogste rechtsprekende rechter op dat gebied. Het feit dat gebruik gemaakt is van een recente uitspraak, waarbij een richtlijn van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State herhaald wordt, maakt deze informatie betrouwbaar en valide. Verder is de inhoudsanalyse van alle bovenstaande (rechts)bronnen effectief te noemen, omdat door het raadplegen van deze bronnen de centrale vraag gedeeltelijk beantwoord kan worden. Daarnaast kan gesteld worden dat deze inhoudsanalyse efficiënt is, aangezien het raadplegen van deze bronnen niet onnodig veel tijd, geld of energie vergt.

1.7 Leeswijzer

In dit rapport komen de volgende onderwerpen per hoofdstuk aan bod. In hoofdstuk twee wordt onder andere omschreven op welke wijze het proces van de afkoppeling plaatsvindt en aan wie de kosten worden berekend. Verder wordt in hoofdstuk drie het onderzoek van het recht toegelicht. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de voorwaarden waaronder de gemeenteraad van Loon op Zand de verplichting tot afkoppelen kan opnemen in een gemeentelijke verordening. Om een antwoord te geven op deze vraag wordt de reikwijdte van de artikelen 10.32 Wet Milieubeheer en 3.5 Waterwet in kaart gebracht. Tot slot komen in hoofdstuk vier de conclusies en aanbevelingen aan bod.

¹¹ C.L.G.F.H. Albers, *Bestuursrecht begrepen*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2013.

¹² Rb. Rotterdam 28 augustus 2008, ECLI:NL:RBAMS:2008:BF0811.

¹³ ABvRS 14 juli 2004, ECLI:NL:RVS:2004:AQ1051.

HOOFDSTUK 2: DE AFKOPPELING IN DE PRAKTIJK

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de praktijk met betrekking tot de hemelwateroverlast en de gewenste maatregel, het afkoppelen van de dakgoot aan het hemelwaterriool. Allereerst wordt omschreven hoe de huidige situatie met betrekking tot de hemelwateroverlast eruit ziet en wat de gemeente wil bereiken met de afkoppelplicht. Vervolgens wordt uitgelegd wat afkoppelen precies inhoudt. Daarna wordt beschreven aan wie de kosten op het moment worden berekend en tot slot komt de tussenconclusie aan bod.

2.1 De huidige situatie

Loon op Zand beschikt in de bebouwde kommen niet over open water met een afvoerende en bufferende functie. Daarom is de gemeente Loon op Zand afhankelijk van kunstmatige voorzieningen, zoals rioleringen en waterbergingen. Deze voorzieningen zijn echter steeds vaker ontoereikend om hemelwateroverlast tegen te gaan. Dit aangezien de rioleringen niet voldoende afvoercapaciteiten hebben, de buien in hevigheid en frequentie toenemen en de gemeente Loon op Zand schuin afloopt. Om de kans op hemelwateroverlast terug te dringen, zijn er hemelwaterriolen aangelegd en worden tegelijkertijd dakgoten aan de voorgevel van gebouwen en woningen hierop afgekoppeld. Op het moment vindt deze afkoppeling nog geheel op vrijwillige basis plaats.¹⁴ Het probleem dat dit met zich meebrengt is dat perceeleigenaren in de probleemwijken graag meewerken, terwijl de perceeleigenaren die niet in deze wijken wonen of ondernemen terughoudend zijn.¹⁵ Dit is een probleem, omdat de niet-probleemwijken zich op een hoger punt bevinden en het probleem daar juist moet worden aangepakt, voordat het water naar een lager punt kan stromen. Op de lagere punten blijft het water namelijk staan, omdat de afvoercapaciteit van de riolen niet toereikend is. Om dit te voorkomen onderzoekt de gemeente de mogelijkheid om een gebod tot afkoppeling op het hemelwaterriool in een verordening op te nemen.¹⁶

2.2 Afkoppelen in de praktijk

De term afkoppelen is wettelijk niet gedefinieerd, maar is te omschrijven als: het beëindigen van de afvoer van hemelwater dat van verhard oppervlak afstroomt naar een openbaar riool door dit hemelwater te benutten, in de bodem te infiltreren of in oppervlaktewater te brengen.¹⁷ Het hemelwater dat van schonere oppervlakken wordt afgevoerd, zoals daken en straten, wordt hierbij van het vuilwaterriool gescheiden ('afgekoppeld').¹⁸ Vervolgens kan het hemelwater via een infiltratievoorziening in de bodem worden gebracht. Of het water kan direct (of via een regenwaterzuivering) naar oppervlaktewater worden afgevoerd via een hemelwaterriool. Oppervlaktewater is een verzamelnaam voor al het zichtbare water dat aanwezig is in rivieren,

¹⁴ Bijlage 2: Concept raadsinfobrief hemelwaterbeheersing

¹⁵ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

¹⁶ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

¹⁷ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

¹⁸ Bijlage 4: Afkoppelen

sloten, meren en dergelijke. Meestal kan het hemelwater van straten en daken zonder zuivering de bodem of het oppervlaktewater in.¹⁹ In het geval van Loon op Zand wordt het hemelwater voornamelijk direct afgevoerd naar oppervlaktewater via een hemelwaterriool. Hiermee wordt de kans op wateroverlast in Loon op Zand teruggedrongen.²⁰

2.3 De kosten

Om af te koppelen moet onder de grond een leiding worden aangelegd die het hemelwater leidt naar het hemelwaterriool. Dit betekent voor de perceeleigenaren dat hun voortuin wordt opengebroken.²¹ De kosten die gepaard gaan met het afkoppelen worden op het moment door de gemeente gedragen. De gemeente Loon op Zand rekent zo'n € 500 per huis. Dit bedrag is bedoeld voor het openbreken van de voortuin, aanleggen van de leiding en de tuin weer herstellen in de oude staat, voor zover mogelijk. De gemeente kan met het zogenoemde bedrag niet alle tuinen weer volledig herstellen in de oude staat. Bestrating wordt in alle gevallen hersteld. Dus voor zover de voortuin een pad heeft, wordt deze volledig hersteld door de gemeente. In veel voortuinen staan echter ook struiken en planten. Als deze nog in goede staat zijn nadat zij eruit zijn gehaald, dan kunnen zij worden teruggeplaatst. In de meeste gevallen gaan alle struiken en planten dood nadat zij eruit zijn gehaald, omdat deze beschadigd raken. Dit wordt niet vergoed door de gemeente. De gemeente zorgt er wel voor dat daar waar de struiken en planten stonden, alles weer vlak wordt gemaakt. Er zijn ook voortuinen waar de schade voor de perceeleigenaar nog groter zal zijn, wanneer de tuin opengebroken wordt voor de afkoppeling. Bijvoorbeeld een tuin met een mooie waterval of een ander soort kunstwerk. Ook in dit geval wordt de schade niet vergoed door de gemeente.²²

Het is nog niet duidelijk voor de bevoegde bestuursorganen van de gemeente Loon op Zand, in hoeverre de kosten door de gemeente gedragen moeten worden indien een gebod tot afkoppelen wordt gerealiseerd. Wanneer alle onkosten en vergoedingen voor rekening van de gemeente komen, zal de gemeente hoogstwaarschijnlijk niet alle huizen in de aangewezen wijken tegelijkertijd kunnen afkoppelen. De kosten voor de gemeente zullen dan te hoog oplopen wanneer zij de plicht hebben de tuin te herstellen in de oude staat. Om in die gevallen af te kunnen wijken van de afkoppelplicht zal het bevoegde bestuursorgaan beleid moeten ontwikkelen, zodat de kosten uiteindelijk niet de spuigaten uitlopen. Het budget voor de afkoppeling moet nog worden vastgesteld en opgenomen in het rioleringsplan dat de gemeente nu aan het voorbereiden is.²³

¹⁹ www.riool.info (zoek op: gescheiden riool)

²⁰ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

²¹ Bijlage 4: Afkoppelen

²² Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

²³ Bijlage 1: Interview Michael Kieboom

2.4 Tussenconclusie

De gemeente Loon op Zand wil de kans op hemelwateroverlast beperken door de dakgoten aan de voorgevel van gebouwen en woningen af te koppelen op de hemelwaterriolen die hiervoor zijn aangelegd. Dit afkoppelen wordt op het moment geheel op vrijwillige basis gedaan. Een probleem dat de gemeente hierbij ervaart is dat perceeleigenaren die niet wonen in de wijken waar de overlast plaatsvindt, vaker weigeren om mee te werken aan het afkoppelen. Dit maakt het moeilijk voor de gemeente om het probleem effectief aan te pakken. Dit komt doordat de gemeente Loon op Zand schuin afloopt. De wijken waar de overlast plaatsvindt, zijn gelegen in de lagere punten waar het water naartoe stroomt. De wijken waar geen overlast wordt ervaren bevinden zich op een hoger punt en daar moet het probleem juist worden aangepakt. Om dit probleem op te lossen, onderzoekt de gemeente de mogelijkheid om een gebod tot afkoppelen op het hemelwaterriool in een verordening op te nemen.

Afkoppelen houdt in: het beëindigen van de afvoer van hemelwater dat van verhard oppervlak afstroomt naar een openbaar riool door dit hemelwater te benutten, in de bodem te infiltreren of in oppervlaktewater te brengen. Het hemelwater wordt simpel gezegd gescheiden (afgekoppeld) van het vuilwaterriool en in het geval van Loon op Zand direct via een hemelwaterriool afgevoerd naar oppervlaktewater. Aan het afkoppelen op het hemelwaterriool zijn kosten verbonden. Om af te koppelen wordt onder de grond in de voortuin van een perceeleigenaar een leiding aangelegd die het hemelwater leidt naar het hemelwaterriool. Dit brengt schade met zich mee zoals padjes, struiken, planten en eventuele kunstwerken (bijvoorbeeld een waterval in de voortuin) die weg gehaald moeten worden om de tuin open te breken. Alleen de bestrating, dus een eventueel padje, wordt door de gemeente geheel hersteld. Op dit moment rekent de gemeente zo'n € 500 per huis. Indien de gemeente een afkoppelplicht wil opnemen in een verordening, moeten hiervoor financiële middelen beschikbaar zijn. Een budget voor de afkoppeling moet nog worden vastgesteld en opgenomen in het rioleringsplan dat de gemeente nu aan het voorbereiden is.

HOOFDSTUK 3: HET WETTELIJK KADER GESCHETST

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van relevante wet- en regelgeving, jurisprudentie en literatuur omschreven wat juridisch gezien nodig is om het afkoppelen van de dakgoten op het hemelwaterriool te verplichten. Allereerst wordt ingegaan op de inhoud en de reikwijdte van de hemelwaterzorgplicht. Vervolgens komt het legaliteitsvereiste aan bod. Daarna wordt de verordenende bevoegdheid van de gemeenteraad uit artikel 10.32a Wet milieubeheer (hierna: Wm) omschreven, waarna de handhavingsmogelijkheden van de verordening worden gegeven. Tot slot wordt beschreven welke rechtsmiddelen open staan voor de perceeleigenaren.

3.1 Reikwijdte Hemelwaterzorgplicht

In het kader van de afvoer van hemelwater zijn de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) belast met de hemelwaterzorgplicht. Deze verplichting is opgenomen in artikel 3.5 van de Waterwet (hierna: Wtw). De hemelwaterzorgplicht omvat in beginsel niet meer dan het door de gemeente aanbieden van een voorziening, waarin het hemelwater geloosd kan worden. Welke voorziening dit is, maakt voor de zorgplicht niet uit.²⁴

De reikwijdte van de hemelwaterzorgplicht wordt bepaald door de gebiedsbegrenzing enerzijds en de eigen verantwoordelijkheid van perceeleigenaren anderzijds. In beginsel is de eigenaar van het perceel verantwoordelijk voor de afvoer van hemelwater, bij voorkeur naar oppervlaktewater of in de bodem. Indien dit redelijkerwijs niet van hem kan worden geleverd, heeft de gemeente de taak om het afvloeiende hemelwater verder af te voeren vanaf de grens van het particuliere perceel. Welke maatregelen in redelijkheid voor rekening van de perceeleigenaar zijn, zal lokaal en zelfs per geval kunnen verschillen. De zorgplicht voor het beheer van afvloeiend hemelwater ziet ook op het afvloeiend hemelwater op openbaar terrein.²⁵

3.2 Wetmatigheid van bestuur

Zoals in het voorgaande hoofdstuk aan bod is gekomen, vindt de afkoppeling van de dakgoten op het hemelwaterriool op het moment nog op vrijwillige basis plaats. Op grond daarvan is het voor veel perceeleigenaren nog mogelijk om niet mee te werken aan de afkoppeling. De bestuursorganen van Loon op Zand willen graag zien dat een dergelijke maatregel afgedwongen kan worden. Om een maatregel afdwingbaar te maken, is het van belang dat deze wordt opgenomen in een verordening. Het is immers zo dat alle bestuurshandelingen moeten steunen op een wettelijke grondslag. Dit vloeit voort uit het legaliteitsbeginsel. Dit is één van de centrale beginselen die ten grondslag ligt aan het staats- en bestuursrecht. Daarnaast dient het bevoegde

²⁴ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 578, 3, p. 11.

²⁵ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 578, 3, p. 11&12.

bestuursorgaan zich (bij al zijn handelen) naast het geschreven recht ook aan het ongeschreven recht te houden, zoals de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.²⁶

3.3 Verordenende bevoegdheid

In artikel 10.32a van de Wm wordt een verordenende bevoegdheid toegekend aan de gemeenteraad. Deze bevoegdheid is door de wetgever in het leven geroepen zodat de gemeenteraad invulling aan de hemelwaterzorgplicht kan geven.²⁷ Met deze verordenende bevoegdheid kan de gemeenteraad regels stellen met betrekking tot lozing van afvloeiend hemelwater vanuit huishoudens en ondernemingen.²⁸ Uit de memorie van toelichting '*Verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken*' blijkt, dat deze verordenende bevoegdheid is bedoeld om de doelstellingen uit het hemelwaterbeleid te behalen. Wanneer het hemelwaterbeleid dus inhoudt dat voor het afvloeiend hemelwater een afzonderlijk stelsel wordt aangelegd (hemelwaterriool), dan kunnen perceeleigenaren op grond van deze verordening gedwongen worden hun dakgoten af te koppelen op dit riool.²⁹ De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) heeft een model voor de gemeentelijke verordening uitgewerkt, waarmee gemeenten de aanpak van het afkoppelen van lozingen van hemelwater en grondwater verder kunnen vormgeven. In bijlage 3 is de desbetreffende modelverordening met de toelichting terug te vinden.³⁰

De verordening die op grond van artikel 10.32a Wm opgesteld kan worden, staat niet op zichzelf. Deze staat namelijk in een relatie met het gemeentelijk (hemel)waterbeleid. Dit gemeentelijk (hemel)waterbeleid dient op grond van artikel 4.22 Wm vastgelegd te worden door de gemeenteraad in het gemeentelijk rioleringsplan (hierna: GRP). Doordat de verordeningsbevoegdheid volgend is op het GRP, is er sprake van veel beleidsvrijheid bij de totstandkoming van een dergelijke verordening. Hierdoor kunnen gemeenten lokaal afwegen of perceeleigenaren verplicht moeten worden tot het afkoppelen op het hemelwaterriool. In het GRP wordt onder andere beschreven wat in de nieuwe planperiode aan projecten en activiteiten op het gebied van afvoer, opslag en berging van grond-, afval- en hemelwater gaan plaatsvinden. Daarnaast kan in het GRP opgenomen worden welke maatregelen van de perceeleigenaren worden verwacht. Deze maatregelen hebben slechts betrekking op de afvoer en het verwerken van hemelwater.³¹

²⁶ C.L.G.F.H. Albers, *Bestuursrecht begrepen*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2013, p.98.

²⁷ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

²⁸ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 578, 3, p. 34.

²⁹ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 578, 3, p. 30.

³⁰ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

³¹ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 578, 3, p. 11&12.

Naast het opnemen van het hemelwaterbeleid in het GRP, heeft de verordening pas praktisch effect wanneer een gebiedsaanwijzingsbesluit is genomen door de beheerder³² van het vuilwaterriool (hierna: de beheerder).³³ Dit aanwijzingsbesluit moet goed onderbouwd een afkoppelgebied aanwijzen. Via een brief moet de beheerder alle perceeleigenaren in dat gebied op de hoogte stellen. De desbetreffende perceeleigenaren kunnen bezwaar maken of hun zienswijzen geven, dit is afhankelijk van de procedure waarmee het aanwijzingsbesluit tot stand is gekomen. De afkoppelplicht is niet van de ene op de andere dag af te kondigen. De gemeente dient hiervoor een redelijke termijn te hanteren.³⁴

3.4 Ontheffing van de afkoppelplicht

Zoals eerder is vastgesteld, heeft de gemeenteraad veel beleidsvrijheid bij het vaststellen van de verordening. Daarnaast is er geen hogere wet- en regelgeving die bepaalt hoe de gemeente invulling geeft aan de verordenende bevoegdheid uit artikel 10.32a Wm. Dit maakt het mogelijk voor de gemeenteraad om ook een ontheffing van de afkoppelplicht op te nemen in de verordening. Daarnaast kan de beheerder bevoegd worden verklaard om voorschriften aan deze ontheffing te verbinden. Milieuredenen of gezondheidsredenen kunnen een aanleiding zijn voor het verlenen van een ontheffing. Wanneer er bijvoorbeeld sprake is van verweerde asbestdaken of wanneer bij het plaatsen van de dakgoten bovengemiddeld gebruik is gemaakt van koper en zink, kan dat nadelige effecten hebben op de volksgezondheid. Ook kunnen schadelijke of gevaarlijke deeltjes asbest, koper of zink in het milieu terechtkomen, als er geen goede afwatering van het hemelwater is. In zulke gevallen ligt afkoppelen dan niet direct voor de hand.³⁵

Bovendien zou een ontheffing kunnen worden verleend als de plicht tot afkoppeling in een individueel geval niet redelijk is.³⁶ Zo zou de beheerder een ontheffing kunnen verlenen wanneer de afkoppelplicht tot onredelijk hoge kosten voor de perceeleigenaar leidt. In welke gevallen de kosten onredelijk zijn, bepaalt de beheerder bij de beoordeling van een ontheffingsverzoek aan de hand van de concrete omstandigheden. Hierbij kan als uitgangspunt worden genomen, dat wanneer de te maken kosten voor de individuele perceeleigenaar onevenredig hoog zijn vergeleken met anderen in het aangewezen gebied, ontheffing in de rede ligt.³⁷

³² Wie de beheerder is, hangt af van welk bestuursorgaan bevoegd wordt verklaard in de verordening. Aangezien het college is belast met de uitvoer van het GRP (artikel 4.23 Wm), is het college in de meeste gevallen het aangewezen bestuursorgaan als beheerder van het vuilwaterriool. Zo is dit ook terug te vinden in de modelverordening in bijlage 3 van dit adviesrapport.

³³ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 578, 3, p. 12.

³⁴ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

³⁵ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

³⁶ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

³⁷ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

Daarentegen valt uit meerdere uitspraken³⁸ van de Rechtbank en de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) naar *a contrario* af te leiden, dat er wel sprake mag zijn van enig individueel nadeel om een collectief doel te dienen. Dit volgt uit een uitspraak die de rechtbank Rotterdam heeft gedaan op 28 augustus 2008³⁹. In deze zaak heeft het college van de gemeente Bussum tijdelijke verkeersmaatregelen genomen, zoals wegafsluitingen en het aanwijzen van vervangende routes en/of omleiding ten behoeve van de uitvoering van het project 'Reconstructie'. Dit gebeurde in de omgeving van het restaurant van de eiser in deze zaak. Door de wegafsluiting en de omleidingen was het restaurant van de eiser gedurende lange tijd alleen te voet over planken bereikbaar. Hierdoor heeft de eiser minder omzet gedraaid. De eiser heeft een verzoek tot nadeelcompensatie ingediend bij de Stichting Advies Onroerende Zaken (hierna: SAOZ). Het verzoek tot nadeelcompensatie is uiteindelijk afgewezen. Hiertegen heeft de eiser in eerste instantie bezwaar aangetekend en is vervolgens in beroep gegaan. De bestuursrechter heeft het beroep ongegrond verklaard. De rechtbank Rotterdam concludeert in casu, dat het treffen van een verkeersmaatregel als normale maatschappelijke ontwikkeling moet worden beschouwd, waarmee een ieder kan worden geconfronteerd. De nadelige gevolgen zijn in beginsel voor rekening van de getroffene. Dat neemt niet weg dat zich feiten of omstandigheden kunnen voordoen, waardoor een individueel ten gevolge van een dergelijke maatregel zodanig zwaar wordt getroffen, dat het uit die maatregel voortvloeiende nadeel redelijkerwijs niet voor de rekening van de getroffene dient te blijven. Het is aan de getroffene om dit aan te tonen. Dit is een herhaling van een rechtsregel die de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State eerder uitgesproken heeft in een uitspraak van 14 juli 2004.⁴⁰

3.5 Handhaving

De Wm kent geen sanctiemogelijkheid in het kader van de verordenende bevoegdheid in artikel 10.32a Wm. Daarom kan de gemeenteraad bij het opstellen van de verordening wel gebruik maken van de algemene bevoegdheden die in andere wetten worden toegekend. Zo biedt artikel 154 van de Gemeentewet (hierna: Gemw) de gemeenteraad de mogelijkheid om het overtreden van de verordening strafbaar te stellen. Voor het overtreden van de verordening kan een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie worden opgelegd. Daarnaast heeft de beheerder de mogelijkheid om op grond van artikel 125 Gemw jo. artikel 5:32 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), een last onder bestuursdwang of een dwangsom op te leggen. De beheerder kan pas overgaan op sanctioneren, wanneer geen ontheffing voor de afkoppelplicht is afgegeven en de perceeleeigenaar toch blijft weigeren om mee te werken aan de verplichting. Hiermee kan de afkoppelverplichting binnen het beheersgebied van de gemeente gehandhaafd worden.

³⁸ Rb. Rotterdam 28 augustus 2008, ECLI:NL:RBAMS:2008:BF0811.
ABvRS 14 juli 2004, ECLI:NL:RVS:2004:AQ1051.

³⁹ Rb. Rotterdam 28 augustus 2008, ECLI:NL:RBAMS:2008:BF0811.

⁴⁰ ABvRS 14 juli 2004, ECLI:NL:RVS:2004:AQ1051.

3.6 Rechtsbescherming perceeleigenaar

Zowel uit de memorie van toelichting als uit de Wm valt niet op te maken of de beheerder het aanwijzingsbesluit moet voorbereiden aan de hand van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (hierna: UOV) of dat gebruik moet worden gemaakt van de reguliere procedure. Bij de UOV hebben belanghebbenden de mogelijkheid hun zienswijzen te geven voordat het besluit wordt genomen. Daarentegen dient een perceeleigenaar achteraf bezwaar te maken bij de beheerder wanneer de reguliere procedure van toepassing is.⁴¹ Hoewel de UOV aan de hand van de wet niet verplicht wordt gesteld bij de voorbereiding van het besluit, heeft de gemeenteraad wel de keus afdeling 3.4 Awb van toepassing te verklaren in de verordening. Dit blijkt uit artikel 3.10 lid 1 Awb. De UOV is met name op zijn plaats als een bestuursorgaan over beleidsvrijheid beschikt en meerdere belanghebbenden een grote rol spelen.⁴² Uit het commentaar van artikel 10.32a vloeit voort dat perceeleigenaren na het ontvangen van de brief met hierin het aanwijzingsbesluit, bezwaar kunnen maken wanneer zij het niet eens zijn met dat besluit.⁴³ In dit geval zou de reguliere procedure gelden. Daarentegen wordt de afdeling 3.4 Awb van toepassing verklaard in de modelverordening van de VNG.⁴⁴ Zoals eerder is vermeld, wordt er geen procedure voorgeschreven in geldende wet of regelgeving. Uit het voorstaande valt niets anders op te maken dan dat de gemeenteraad op grond van artikel 3.10 lid 1 Awb kan bepalen welke procedure van toepassing wordt verklaard op de totstandkoming van het aanwijzingsbesluit.

3.7 Tussenconclusie

De gemeenteraad en het college zijn belast met de hemelwaterzorgplicht. Deze is opgenomen in artikel 3.5 Wtw. In beginsel is de particulier als perceeleigenaar verantwoordelijk voor de afvoer van het hemelwater op zijn terrein. Maar wanneer dit redelijkerwijs niet kan worden gevergd van de eigenaar, dan is de afvoer vanaf de grens van het perceel de verantwoordelijkheid van de gemeente. Als de gemeenteraad perceeleigenaren wil verplichten tot afkoppeling op het hemelwaterriool, dient hiervoor een wettelijke grondslag te zijn. Daarnaast dient een hemelwaterriool aangelegd te worden, om afkoppeling hierop verplicht te stellen. Of en waar een hemelwaterriool wordt aangelegd, dient opgenomen te worden in het GRP. Op grond van artikel 10.32a Wm kent de wetgever de gemeenteraad een verordenende bevoegdheid toe om een afkoppelplicht op te nemen in een verordening. Deze verordening dient een uitwerking te zijn van het GRP. Daarnaast heeft de verordening pas praktisch werking nadat de beheerder een gebiedsaanwijzingsbesluit heeft genomen. De beheerder dient iedere perceeleigenaar in het desbetreffende gebied per brief op de hoogte te stellen over het besluit. Indien een afkoppelplicht in een individueel geval niet redelijk is, of het milieu en/of de volksgezondheid zouden door de

⁴¹ C.L.G.F.H. Albers, *Bestuursrecht begrepen*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2013, p.98.

⁴² C.L.G.F.H. Albers, *Bestuursrecht begrepen*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2013, p.98.

⁴³ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

⁴⁴ Bijlage 3: VNG modelverordening hemelwater en grondwater

afkoppelplicht in het geding komen, dan bestaat de mogelijkheid voor de beheerder een ontheffing te verlenen voor de afkoppelplicht. De ontheffingsmogelijkheid dient hiervoor wel te worden opgenomen in de verordening. Een ontheffing hoeft niet te worden verleend wanneer de afkoppelplicht in een individueel geval slechts lijdt tot enig nadeel, aangezien de maatregel een collectiefdoel dient. De gemeenteraad kan ervoor kiezen om een overtreding van de verordening strafbaar te stellen op grond van artikel 154 Gemw. Daarnaast kan de beheerder handhaven door middel van het opleggen van bestuursdwang of een dwangsom. De beheerder kan pas overgaan tot het sanctioneren van perceeleigenaren, wanneer zij weigeren mee te werken aan de afkoppelplicht en er geen ontheffing is verleend. Tot slot dient de gemeenteraad te bepalen van welke rechtsbeschermingsprocedure zij gebruik wil maken. Aangezien er geen specifieke procedure wordt aangewezen in de wet, kan de gemeenteraad ervoor kiezen om de reguliere procedure te volgen of zij kunnen afdeling 3.4 Awb van toepassing verklaren op de verordening.

HOOFDSTUK 4: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk komen de praktijk en het wettelijke kader omtrent de afkoppelplicht samen. In de eerste paragraaf wordt omschreven wat vereist is om de afkoppelplicht bindend te maken voor de perceelegeigenaar. Vervolgens wordt een advies uitgebracht over welk bestuursorgaan benoemd kan worden tot de beheerder. Daarna wordt omschreven wanneer een ontheffing verleend zou kunnen worden en vervolgens worden de mogelijkheden tot handhaving van de verordening beschreven. Tot slot wordt geadviseerd over de procedure waarmee het aanwijzingsbesluit tot stand moet komen.

4.1 Het GRP, de verordening en het aanwijzingsbesluit

Uit hoofdstuk drie blijkt dat als de gemeente Loon op Zand afkoppelen verplicht wil stellen, eerst een (hemel)waterbeleid moet worden opgenomen in het GRP van de gemeente Loon op Zand. Wanneer de gemeenteraad afkoppelen verplicht wil stellen, zal er dus moeten worden opgenomen in het GRP, dat er voor het afvloeiend hemelwater een afzonderlijk stelsel wordt aangelegd en dat dit gepaard zal gaan met het afkoppelen van huishoudens en ondernemingen. Vervolgens zal de verplichting tot afkoppelen uitgewerkt moeten worden in de verordening. Hiervoor kan de gemeenteraad van Loon op Zand gebruik maken van de modelverordening van de VNG.⁴⁵ Om de afkoppelplicht bindend te maken voor perceelegeigenaren, dient de beheerder met een aanwijzingsbesluit goed onderbouwd een afkoppelgebied aan te wijzen. De beheerder zal alle perceelegeigenaren in dat gebied op de hoogte moeten stellen per brief. Uitdrukkelijk dient hierbij te worden vermeld dat slechts perceelegeigenaren in het gebied waar een hemelwaterriool aanwezig is of wordt aangelegd, gedwongen kunnen worden tot afkoppeling.

4.2 Het bevoegde bestuursorgaan

Tevens zal in de verordening moeten worden opgenomen wie de beheerder is. De beheerder is namelijk het bevoegde bestuursorgaan dat onder andere de aanwijzingsbesluiten mag nemen, dat belast is met de handhaving van die verordening en dat eventueel kan bepalen of een perceelegeigenaar in aanmerking komt voor een ontheffing.⁴⁶ In de meeste gevallen wordt het college aangemerkt als de beheerder. Dit is terug te vinden in verordeningen van diverse gemeenten.⁴⁷evens wordt ook in de modelverordening van de VNG de voorkeur gegeven aan het college als beheerder. Aangezien het college belast is met de uitvoer van het GRP op grond van artikel 4.23 Wm, is het aan te raden om het college te benoemen tot de beheerder van het vuilwaterriool. Er is immers een samenhang tussen het GRP, de verordening en het aanwijzingsbesluit.

⁴⁵ Bijlage 3: VNG modelverordening hemelwater en grondwater

⁴⁶ Bijlage 3: VNG modelverordening hemelwater en grondwater

⁴⁷ Artikel 1 sub B Verordening afvoer hemelwater en grondwater Dalfsen
Artikel 1 sub b Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater Katwijk

4.3 De ontheffing

In hoofdstuk twee komt naar voren dat enkele perceeleigenaren in Loon op Zand dure kunstwerken, planten, bomen en/of struiken in de voortuin hebben staan. Wanneer de afkoppelplicht opgenomen wordt in de verordening, zou dit betekenen dat dit tot grote schade kan leiden voor de perceeleigenaar, wanneer de gemeente deze kosten niet vergoed. In dat geval zou in de verordening aan de beheerder een bevoegdheid kunnen worden toegekend om een ontheffing te verlenen wanneer de afkoppelplicht tot onredelijk hoge kosten leidt voor de perceeleigenaar of de gemeente. In welke gevallen de kosten onredelijk zijn, bepaalt de beheerder bij de beoordeling van een ontheffingsverzoek aan de hand van de concrete omstandigheden. Hierbij kan als uitgangspunt worden genomen dat wanneer de te maken kosten voor de individuele perceeleigenaar onevenredig hoog zijn vergeleken met anderen in het aangewezen gebied, ontheffing in de rede ligt.⁴⁸

Gelet op de uitspraak van de rechtbank Rotterdam⁴⁹, die aan bod kwam in het voorgaande hoofdstuk, mag een maatregel wel leiden tot enig individueel nadeel om een collectief doel te dienen. De bestuursorganen van Loon op Zand proberen in dit geval de kans op wateroverlast terug te dringen met de afkoppelplicht. Dit is te omschrijven als een collectief doel. In dit geval betekent dat voor de beheerder van Loon op Zand, gelet op de uitspraak van de rechtbank Rotterdam, dat hij niet in elk geval een ontheffing hoeft te verlenen. Wat er precies verstaan wordt onder enig individueel nadeel zal net als de redelijke kosten per gemeente en per geval kunnen verschillen. Ook om ontheffing te kunnen verlenen wanneer er milieubelangen of volksgezondheidsbelangen in het geding zijn, is het aan te raden om een mogelijkheid tot het verlenen van een ontheffing op te nemen in de verordening, aangezien afkoppeling in dergelijke gevallen niet voor de hand ligt.

4.4 Handhaving

Om de regels uit de verordening te kunnen handhaven, is het raadzaam sancties op te nemen in de verordening. Uit het wettelijk kader zoals omschreven in hoofdstuk drie blijkt dat de gemeenteraad op grond van artikel 154 Gemw de mogelijkheid heeft om het overtreden van een verordening strafbaar te stellen. Zo kan in de verordening opgenomen worden dat een hechtenis van ten hoogste drie maanden wordt opgelegd of een geldboete van de tweede categorie bij het overtreden van een artikel in de verordening. Dezelfde sanctie is opgenomen in de modelverordening van de VNG.⁵⁰ Daarnaast heeft de beheerder van het vuilwaterriool van Loon op Zand de mogelijkheid om op grond van artikel 125 Gemw jo. artikel 5:32 van de Awb een last onder bestuursdwang of een dwangsom op te leggen. De beheerder kan pas overgaan op sanctioneren indien geen ontheffing voor de afkoppelplicht is afgegeven en de perceeleigenaar toch blijft weigeren om mee te werken

⁴⁸ M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

⁴⁹ Rb. Rotterdam 28 augustus 2008, ECLI:NL:RBAMS:2008:BF0811.

⁵⁰ Bijlage 3: VNG modelverordening hemelwater en grondwater

aan de verplichting. Hiermee kan de afkoppelverplichting binnen het beheersgebied van de gemeente gehandhaafd worden.

Aangezien uit de praktijk blijkt dat de inwoners van bepaalde wijken niet vrijwillig mee willen werken aan de afkoppeling, is het raadzaam gebruik te maken van deze bevoegdheid om de verordening te kunnen handhaven. Daarnaast biedt deze mogelijkheid een alternatief op het sanctioneren, aangezien naast strafrechtelijke vervolging ook gekozen kan worden voor het opleggen van een dwangsom of bestuursdwang. Welke sanctie het meest effectief is, zal per geval verschillen. Een boete is immers minder effectief als sanctie voor een rijke perceeleigenaar aangezien hij toch genoeg geld heeft. Het zou in dit geval effectiever zijn om een last onder bestuursdwang op te leggen. In dat geval kan bijvoorbeeld de afkoppeling alsnog uitgevoerd worden en kunnen de kosten eventueel verhaald worden op de perceeleigenaar.⁵¹ Slechts de beheerder kan een dwangsom of bestuursdwang opleggen, aangezien hij het bevoegde bestuursorgaan is in kader van de verordening.

4.5 De procedure totstandkoming aanwijzingsbesluit

Noch uit de wetgeving of de memorie blijkt via welke procedure het aanwijzingsbesluit tot stand dient te komen. Het is van belang te weten welke procedure van toepassing is, aangezien dat bepaalt welke rechtsbeschermingsmiddelen open staan voor de perceeleigenaren. Wanneer immers gebruik is gemaakt van de UOV dient vooraf aan het definitieve besluit zienswijzen ingediend te worden door de perceeleigenaren. Op grond van artikel 7:1 lid 1 sub d jo. artikel 8:1 Awb hoeft in dit geval achteraf geen bezwaar meer te worden ingediend voordat men in beroep gaat bij de rechter. Dit betekent ook dat wanneer een belanghebbende geen zienswijze heeft ingediend geen rechtsmiddelen meer open staan voor de desbetreffende belanghebbende. Dit volgt uit artikel 6:13 Awb.

Uit hoofdstuk drie valt op te maken dat de afkoppelplicht niet van de ene op de andere dag afgekondigd kan worden en dat de gemeente hiervoor een redelijk termijn zal moeten hanteren. Daarnaast is naar voren gekomen dat wanneer een bestuursorgaan over beleidsvrijheid beschikt en meerdere belanghebbenden een grote rol spelen, de UOV op zijn plaats is voor de totstandkoming van een besluit. Een aanwijzingsbesluit geldt voor een gebied en niet voor één individueel persoon. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat meerdere belanghebbenden betrokken zijn bij het te nemen besluit. Daarnaast is in het kader van de hemelwaterzorgplicht en de verordenende bevoegdheid uit artikel 10.32a Wm sprake van veel beleidsvrijheid bij het uitvoeren van deze taken. Dat blijkt uit het feit dat er geen hogere wet en regelgeving is die bepaalt hoe de gemeenteraad of het college invulling moet geven aan deze taken. Gelet op de redelijke termijn dat de gemeenteraad moet hanteren voordat een afkoppelplicht afgekondigd moet worden, de beleidsvrijheid die de

⁵¹ www.wetrecht.nl (zoek op *bestuursdwang*)

bestuursorganen hebben en het aantal belangen dat betrokken is bij een aanwijzingsbesluit, is het raadzaam om het aanwijzingsbesluit via de UOV tot stand te laten komen. Dit zal betekenen dat de perceeleigenaren vooraf zienswijzen in kunnen dienen. Verder kunnen zij nadat het besluit is genomen in beroep bij de bestuursrechter indien zij het niet eens zijn met het aanwijzingsbesluit.

LITERATUURLIJST

M. Aerts & P.J. de Putter in: *Milieurecht totaal, commentaar bij: wet Milieubeheer*, Deventer: Kluwer 2013, art 10.32a Mw (online, laatst bijgewerkt op 1 juli 2013)

C.L.G.F.H. Albers, *Bestuursrecht begrepen*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2013.

H. van Luijtelaar, *Ervaringen met de aanpak van regenwateroverlast in bebouwd gebied*, Ede: Rioned 2014.

J. Mols & M. Schut, *Gemeentelijke aansprakelijkheid bij wateroverlast*, Bennekom: Drukkerij modern 2012.

G.A.F.M. van Schaaijk, *Praktisch juridische onderzoek*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015, tweede druk.

BIJLAGE 1: INTERVIEW MICHAEL KIEBOOM

Het interview

Datum: 24 november 2015
Locatie: Anton Pieckplein 1, Kaatsheuvel.
Tijd: 13:00
Duur: 50 minuten
Geïnterviewde: Michael Kieboom
Functie: Adviseur Water en Riolering van Loon op Zand
Interviewers: Tessy van de Linde
Tamanna Wahdat
Almedina Zuljko

Dhr. Kieboom: Voor het afkoppelen moeten wij de straat openbreken. Hier komt een nieuw riool en een hemelwaterriool. De dakgoten aan de voorzijde van de woningen en de panden in die straat, worden vervolgens afgekoppeld op het hemelwaterriool. Het afkoppelen gebeurt op dit moment op vrijwillige basis. De ene bewoner werkt mee en de andere bewoner niet. Dat kan zijn, omdat hij bijvoorbeeld een nieuwe tuin heeft en niet wil dat deze wordt opengebroken wordt. Vaak is het wel zo dat bewoners uit de probleemwijken, dus de wijken waar wateroverlast wordt ervaren, wel mee werken en bewoners uit 'niet-probleemwijken' terughoudend zijn. Ik zou het liefst zien dat de bewoners vrijwillig meewerken. Indien zij hiertoe niet bereid zijn, wil ik wel weten welke mogelijkheden er zijn om de afkoppeling te verplichten.

Mevr. Van de Linde: En wat voor specifieke maatregel zou u het liefst zien?

Dhr. Kieboom: Ik zou willen, dat als wij de straten open gooien en het hemelwaterriool plaatsen, dat de bewoners hun dakgoot af laten koppelen op het hemelwaterriool. Als de bewoners dit niet willen doen, dan zou ik willen zien, dat zij een maatregel treffen op eigen grond.

Mevr. Van de Linde: Een regenton of iets in die richting?

Dhr. Kieboom: Een regenton is goed voor de bewustwording, maar het vangt beperkt water op. Het vangt afhankelijk van de grootte zo'n 100 tot 300 liter op. Als het één week goed regent, dan is zo'n ton snel vol en komt de rest uiteindelijk alsnog in de riolering, wanneer de ton daarin wordt leeggemaakt. De ton is wel heel goed voor de bewustwording van de bewoners, omdat de bewoners dan wel bewust met regen bezig zijn. Dat vind ik een goed begin. Maar het liefst alles er af.

Mevr. Wahdat: En met alles er af bedoelt u?

Dhr. Kieboom: Dat alle daken afgekoppeld worden en niet meer op de riolering zitten, maar op het hemelwaterriool richting het oppervlakte water. Onze gemeente is een aantal keren getroffen door heftige regenbuien tussen de 100 en 130 mm. Het heeft hier blank gestaan. Ook stond het water bij mensen binnen tot zo'n 30 centimeter hoog. Het gaat dan niet alleen om regenwater, maar ook afvalwater. Het regenwater komt vaak in aanraking met afvalwater. Er zijn klachten binnengekomen van mensen die wc-papier tegenkwamen in huis. Daar word je niet vrolijk van.

- Mevr. Wahdat: Wij hebben er zelf over nagedacht, dat aangezien Loon op Zand schuin loopt, van links naar rechts, dat de maatregelen overal getroffen moeten worden en niet alleen op het laagste punt.
- Dhr. Kieboom: Ja, dat klopt. En juist de mensen die bovenaan wonen en weinig last hebben van het hemelwater, daar hebben wij het meeste werk aan.
- Mevr. Wahdat: En die willen nog niet meewerken?
- Dhr. Kieboom: Zover zijn wij nog niet. We zijn momenteel de Gasthuistraat aan het afkoppelen. Dat is ook één van de beruchtste straten. Deze straat staat helemaal blank als het hard regent. Dus al de mensen die in deze straat wonen, werken vrijwillig mee. Het volgende project is op de Vossenbergselaan. De mensen die hier wonen hebben geen overlast. Het water loopt in ieder geval niet in hun huizen. Het water blijft hier wel op straat staan voor enige tijd. Wij weten nog niet of deze mensen vrijwillig mee willen werken. Dat moet per project worden gezien.
- Mevr. Wahdat: U bent momenteel bezig met het opstellen van een hemelwatervisie?
- Dhr. Kieboom: Ja, met Arcadis.
- Mevr. Wahdat: En van die hemelwatervisie wordt een nieuw rioleringsplan gemaakt?
- Dhr. Kieboom: Ja, dat klopt. In andere gemeenten noemen zij het een GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan. Wij hebben geen oppervlakte water. Heel veel gemeenten hebben een slootje. Wij hebben dat niet. Wij moeten alles afvoeren. Daarnaast is er een verschil van 8 meter hoogte van links naar rechts en wanneer het flink regent, stroomt het als een rivier door de straten. Dit is een probleem. Wij proberen om deze reden een waterberging te realiseren daarboven. Dat willen wij in onze openbare ruimte doen. Ik vind dat wij als gemeente het goede voorbeeld moeten geven door zelf maatregelen te treffen in de openbare ruimte. Ik denk echter toch, dat de bewoners in de gebieden waar geen overlast wordt ervaren, terughoudend zullen zijn in het treffen van maatregelen.
- Mevr. Van de Linde: Volgens mij kan een verordening worden vastgesteld op grond van artikel 10.32a van de Wetmilieubeheer.
- Dhr. Kieboom: Ja, volgens mij is die mogelijkheid er, maar daar wordt nog weinig gebruik van gemaakt. Wij doen dit tenslotte voor de burgers. De vraag is of je het dan gaat afdwingen. De mensen in de gemeenteraad zijn politiek gevoelige mensen. Dat kan het doorkrijgen van een dergelijke verordening moeilijk maken. Wij zijn momenteel bezig met het opstellen van een hemelwatervisie. Deze wordt geborgen in ons gemeentelijk rioleringsplan. Alle inwoners van de gemeente kunnen hierop reageren, maar hier komt geen verordening in. Tenminste niet als het aan mij ligt. Als de raad een verordening wil vaststellen, kan daar nog over worden nagedacht. Wij moeten daarnaast nog een budget opstellen. Dat moet in het GRP worden vastgesteld, hierin moet worden ingegaan op de financiële aspecten. Het GRP is eigenlijk een beleidsstuk waaraan geld wordt gekoppeld zodat de rioolheffing bepaald kan worden voor de inwoners.
- Mevr. Wahdat: En wordt er door het college gesproken om maatregelen via het bestemmingsplan af te dwingen?
- Dhr. Kieboom: Niet dat ik weet. Het is wel zo dat wanneer er een nieuwe bestemmingsplan komt, dat de bewoners van de nieuwbouw niet mogen afkoppelen. Zij moeten een eigen berging voor 60 mm neerslag op hun terrein realiseren. Maar zoals

gezegd, dat is de nieuwbouw. Het probleem zit voornamelijk bij bestaande bouw.

- Mevr. Wahdat: Dus u wilt eigenlijk weten, welke juridische mogelijkheden er zijn om de inwoners die weigeren verplicht mee te laten werken? Daarnaast geeft u aan, dat u liever heeft, dat de afkoppeling op vrijwillige basis plaatsvindt.
- Dhr. Kieboom: Inderdaad. Het liefst wil ik natuurlijk, dat het op vrijwillige basis gebeurt. Maar indien wij er niet uitkomen, dan zou het mooi zijn, als wij een stok achter de hand hebben.
- Mevr. Van de Linde: Dan heb ik misschien een voorstel. Op het moment dat wij gaan bekijken hoe de gemeente het gedrag van de bewoners kan stimuleren om ze mee te laten werken op vrijwillige basis, blijft er weinig juridisch over. Wij kunnen wel uitzoeken welke juridische middelen er zijn om de bewoners verplicht te laten meewerken.
- Mevr. Wahdat: Ik wil hieraan toevoegen, dat wij slechts naar één juridische mogelijkheid onderzoek kunnen doen. Begrijp ons niet verkeerd, wij vinden dit onderwerp heel interessant, maar vanuit de school is ons verteld dat wij een klein onderzoek moeten doen en deze goed moeten afbakenen.
- Dhr. Kieboom: Je moet zeker geen groot onderzoek doen. Jullie zouden kunnen uitzoeken op welke wijze bewoners verplicht kunnen worden op hun eigen terrein of aan het hemelwaterriool af te koppelen. En dan heb ik het over bestaande bouw. Het kan zijn dat enkele gemeentes een dergelijke verordening hebben vastgesteld. Dat zou je dan kunnen Googlen.
- Mevr. Van de Linde: Ja, gemeente Oss.
- Mevr. Zuljko: Het moet gaan om oude bebouwing?
- Dhr. Kieboom: Nee, bestaande bebouwing.
- Mevr. Zuljko: Moeten wij daar een jaartal aan koppelen? Bestaand vanaf? Want wanneer reken je ze als nieuwbouw?
- Dhr. Kieboom: Dat is een hele goede vraag. Volgens mij hebben wij vanaf 2005 gekozen de bewoners te verplichten om af te koppelen op eigen terrein. In 2005 moest dit een eigen berging zijn van 45 mm. In 2008 is dit veranderd naar 60 mm. Er zijn ook bewoners die uit eigen initiatief een eigen berging hebben gerealiseerd. Een groot aantal bewoners hebben zelf initiatief genomen en maatregelen getroffen zoals een regenton. Wij hebben de bewoners en welke maatregelen zij hebben getroffen niet goed in beeld.
- Mevr. Wahdat: Wat wordt er gedaan op het gebied van informatievoorziening voor de bewoners die geen overlast ervaren door het hemelwater?
- Dhr. Kieboom: De informatievoorziening regelen wij per project. Als wij besluiten in een bepaald gebied de straat open te leggen, worden informatieavonden georganiseerd. Tijdens zo'n avond vertellen wij wat wij van plan zijn en vragen wij de bewoners of zij mee willen werken. Wij lichten ook toe wat de voordelen zijn voor hen en voor ons. Verder krijgen de bewoners tijdens het project eens in de drie weken een nieuwsbrief. Hier kunnen zij nog op reageren.
- Mevr. Wahdat: Het is moeilijk voor te stellen dat bewoners die geen overlast ondervinden alsnog niet mee zouden willen werken, indien zij de ernst van het probleem

begrijpen. Ik denk dat als zij beter worden geïnformeerd, dat zij dan ook beter een keuze kunnen maken door de belangen zorgvuldig af te wegen.

Dhr. Kieboom: Wij hebben een enquête gehouden als voorbereiding op de hemelwatervisie. Deze enquête hebben wij uitbesteed aan Arcadis B.V. Er zijn 300 brieven verspreid in de drie kerngebieden. Zo'n 130 mensen hebben gereageerd, iets meer dan 30% dus. Hieruit is gebleken, dat heel veel bewoners niet op de hoogte zijn en dat vind ik ook een manco. Ik denk altijd dat je in deze tijd alles kunt opzoeken indien je het wilt weten, gewoon via Google. Ouderen hebben in dit geval meer recht van spreken, want zij maken niet altijd gebruik van het Internet. Ik kan mij dus voorstellen dat de oudere mensen behoefte hebben aan informatie. Maar de jongere generatie kan deze informatie zelf opzoeken. Daar zijn zij mondig genoeg voor.

Hier heb ik de enquête die is opgesteld. Het begint met vragen over wanneer de bewoners spreken van overlast. Daar staan zelfs plaatjes bij en dan wordt gevraagd of de respondent de situatie in het plaatje als overlast zou ervaren. Er wordt ook gevraagd wat zij vinden van een berging in de openbare ruimte. Daarnaast wordt hen gevraagd of zij bereid zijn zelf maatregelen te treffen en zo ja welke maatregelen. Tot slot vragen wij in de enquête waarin de gemeente de bewoners tegemoet kan komen. De meeste respondenten geven aan een ondersteuning te willen in de vorm van informatievoorziening, hulp bij het treffen van maatregelen en een stimuleringsbijdrage.

Mevr. Wahdat Staat hier iets in over de gevolgen van wateroverlast voor de bewoners in het algemeen? Bijvoorbeeld over de schade die hemelwateroverlast veroorzaakt? Of de gevaren voor de volksgezondheid?

Dhr. Kieboom: Nee, want wij horen bijna niets over de schades. Deze claims komen namelijk direct bij de verzekeringsmaatschappijen terecht. Wij kunnen bijvoorbeeld een regenbui van 130 mm niet verwerken. Daarom kunnen wij ook niet aansprakelijk worden gesteld voor de schade die hieruit voortvloeit. Maar een bui van 20 mm horen wij wel te kunnen verwerken en als de bewoners een claim indienen worden zij verwezen naar onze verzekeringsmaatschappij. Dus als gemeente hebben wij geen inzicht in schades.

Mevr. Wahdat: Als wij het goed begrijpen, moet afdwingen dus plan B zijn en plan A is nog steeds afkoppelen op vrijwillige basis. De wateroverlast vormt dus echt een groot probleem voor Loon op Zand?

Dhr. Kieboom: Ja, het heeft blank gestaan. Politiek gezien zijn er veel vragen. Het heeft ook zijn nasleep voor de buitengebieden. Hierachter stond bij alle tuinders ook veel water. Al de tomaten konden weggegooid worden. Sommige bedrijven waren (bijna) failliet. Niet alle bedrijven zijn even goed verzekerd. Wij hebben heel veel klachten gehad. Wij hebben ook geen oppervlaktewater, dat is ook een probleem. We moeten dus een tweede pijp aanleggen voor het hemelwater dat loopt naar het buitengebied. Het grootste gedeelte moet toch naar de sloot. Maar als die sloot overstroomt, dan loopt het land van de boer onder. Iedereen denkt altijd dat je in Loon op Zand goed kunt infiltreren, waardoor het water in de bodem zakt. Kaatsheuvel bestaat echter uit leemlagen. Daardoor kun je dus niet goed infiltreren. Daarnaast fluctueert de waterstand bij ons ook enorm. Aan de ene kant staat het grondwater 2 meter onder het maaiveld, terwijl het grondwater aan de andere kant 80 centimeter onder het maaiveld staat. Wij kunnen hier zelf niet infiltreren. Maar als je het maaiveld 10 tot 20 centimeter gaat verlagen, dan zou je wel kunnen infiltreren. Een halve meter daarvan bestaat uit teelaarde en daar kun je wel gewoon water in kwijt.

- Mevr Wahdat: Wij hebben een stuk gekregen van de heer Van der Kallen, een raadsbrief. Deze ging ook over hemelwateroverlast in de gemeente Loon op Zand. Zijn er misschien andere stukken beschikbaar, bijvoorbeeld de notulen van een vergadering waar dit onderwerp besproken is?
- Dhr. Kieboom: Ik ben vrij nieuw hier. Ik ben in mei begonnen. Mijn opdracht is om een hemelwatervisie en een GRP op te stellen. Ik ben niet volledig op de hoogte. Ik kan wel stukken opzoeken en ik kan deze opsturen.
- Mevr. Van de Linde: Als bewoners akkoord gaan met de afkoppeling, dan moet hun tuin open worden gebroken. Stel dat zij een nieuwe tuin hebben, wordt de tuin dan in oude staat hersteld?
- Dhr. Kieboom: Nee, niet altijd. Als er bestrating is, dan leggen wij dat pad terug. Maar als er struiken zijn, dan moeten die struiken weggehaald worden, zodat wij de riolering kunnen aanleggen. Als de struik daarna nog in goede staat is, kunnen wij deze terugplaatsen. Negen van de tien keer is het echter zo, dat de struiken, planten of bomen dood zijn. Dat vergoeden wij dan niet. Wij zorgen er wel voor dat alles weer vlak is. Vaak hebben mensen in hun voortuin een pad liggen en voor de rest zijn het planten en struiken. Sommige mensen hebben zelfs een kunstwerk in de tuin. Dan kan het ons misschien wel € 20.000 kosten om zo'n huis af te koppelen. Wij gaan nu uit van € 500 per huis. Nu het nog niet verplicht is, is dit financieel wel haalbaar. Indien het in de toekomst wordt afgedwongen, kan het zo zijn dat wij het geld niet hebben om alle huizen af te koppelen op het hemelwaterriool. Het kan ook zijn dat wij huizen overslaan waar bijvoorbeeld een kunstwerk van €10.000 staat.
- Mevr. Van de Linde: Handel je dan niet in strijd met een bepaalde algemene beginsel van behoorlijk bestuur, wanneer je het ene huis wel afkoppelt en het andere niet?
- Dhr. Kieboom: Ja, dan krijg je verstrengelingen. Soms gaat echter het financieel belang voor.
- Mevr. Wahdat: In de enquête stond ook iets over een stimuleringsbijdrage, wordt dat in de vorm van een subsidieregeling aangeboden?
- Dhr. Kieboom: Dat weet ik nog niet.
- Mevr. Wahdat: Is de gemeente wel bereid een (financiële) bijdrage te leveren?
- Dhr. Kieboom: Dat ligt eraan. Op het moment komen alle kosten van de afkoppeling voor rekening van de gemeente. Alleen de struiken die eventueel dood gaan worden niet vergoed. Ik denk dat de stimuleringsbijdrage vooral gericht is op plaatsen waar wij niet komen. Dat is bedoeld wanneer bewoners zelf afkoppelen en dan bijvoorbeeld € 3 of € 4 per vierkante meter gesubsidieerd krijgen. Hierover is nog niets geregeld. Wij zitten nog in de beginfase.
- Mevr. Van de Linde: In hoeverre is een eventueel toegenomen verhard oppervlak een probleem voor Loon op Zand?
- Dhr. Kieboom: Verhard oppervlak vormt ook een probleem. Dat komt door het verleden. Vroeger telden wij het aantal woningen op een ruimte van 150m². Stel dat je 100 woningen telt op dat stuk grond, dan baseer je daarop je maatregel. Op een gegeven moment is de OAS 2008 in het leven geroepen. Dit is een systeem waarmee wij het verhard oppervlak konden meten. Vanaf dit moment moest het werkelijk verhard oppervlak bepaald worden. Hierbij hebben wij echter geen achtertuinen meegenomen, omdat wij hier niet bij kunnen. Wij meten alleen wat zichtbaar is vanuit de openbare ruimte, zoals een geheel

bestrate oprit. Toentertijd bleek dat het verhard oppervlak 35% of hoger was. Je had dan ook kernen waar het 70% of hoger was. Daarnaast moet het gemaal van het waterschap vergroot worden. Tevens is ons vuilwaterriool niet berekend op het totaal percentage aan verhard oppervlak. Vroeger gebruikten wij het berekenstelsel L08. De eis hierbij was dat je 30 centimeter drooglegging had onder het maaiveld. Dit houdt in dat het grondwater 30 centimeter onder het maaiveld mag staan. Dit moeten we loslaten omdat de grond ongelijk is. We kunnen het nergens waarmaken. Dit is nog opgenomen in het oude GRP, maar dit wordt er uitgeschrapt. L08 moet gewoon goed moeten kunnen worden verwerkt.

Mevr. Van de Linde: Welke maatregelen willen jullie treffen met betrekking tot verhard oppervlak?

Dhr. Kieboom: Niet zo veel. Alleen daar waar het openbaar terrein is, gaan wij afkoppelen. Ons plein hier (dhr. Kieboom wijst een plein aan die te zien is via het raam) is volledig afgekoppeld. Verder hebben wij geen grote, verharde oppervlaktes, buiten de straat en de stoep. Als daar riolering wordt vervangen, nemen wij die ook mee bij de afkoppeling. Maar we gaan niets versnellen. Want daar hebben we geen financiën voor. Z'n straat als de Gasthuisstraat kost al snel een paar miljoen. We hebben niet zo veel geld dat wij elke straat kunnen afkoppelen. Mijn streven is om het openbaar groen te verlagen. De raad moet het nog goedkeuren. Het probleem is het volgende. Je hebt een weg en het groen is altijd vijf centimeter hoger met een stoeprand er omheen. Dat groen moet vijf centimeter lager zijn, zodat het water weg kan lopen in het groen.

Mevr. Wahdat: Steeds meer bewoners betegelen hun tuin(en). Wat zou u vinden van een maatregel, die bewoners zou verplichten de tegels er weer uit te halen?

Dhr. Kieboom: Waarschijnlijk kan dat in dezelfde verordening. Maar ik ben van mening, dat het grootste gedeelte in het groen, zoals een grasveldje, terecht komt. De afstroming van achtertuinen is niet het probleem. Het zijn voornamelijk de voortuinen. Iedereen wil een grote, betegelde oprit, omdat ze bijvoorbeeld twee auto's hebben.

Mevr. Van de Linde: Is het hemelwaterriool alleen te bereiken door het af te koppelen of is er nog een putje voor op de weg?

Dhr. Kieboom: Er is vaak onduidelijkheid over wat er bedoeld wordt met een putje. De putten midden op de weg verbinden de buizen van het vuilwaterriool met elkaar. Via deze putten komt er geen water in het vuilwaterriool. De deksel gaat alleen open, als het riool geïnspecteerd moet worden. Deze put heeft een ronde deksel. Daarnaast heeft een straat kolken. Via deze kolken stroomt het water het gemeentelijkriool in.

Mevr. Van de Linde: Kun je de regenton niet legen in de kolken?

Dhr. Kieboom: Nu is het zo dat de regenton een overstort heeft op dezelfde regenpijp die ook weer uitkomt op de riolering. Dus zij bergen alleen wat er in de regenton zit. In de zomer wordt het water gebruikt. In de herfst en de winter staan de regentonnen echter vol met water. Dus voor de bewustwording is het goed, maar voor het effect is het minimaal.

Mevr. Zuljko: Heeft de gemeente een budget om al die afkoppelingen te realiseren?

Dhr. Kieboom: Op dit moment hebben wij daar geen budget voor. Het budget wordt opgenomen in het rioleringsplan dat nog moet komen.

- Mevr. Zuljko: Dus het maakt niet uit wat het gaat kosten?
- Dhr. Kieboom: Als zij (de huizen die afgekoppeld moeten worden) maar niet allemaal tegelijk komen. Als je het kan spreiden, is dat ideaal.
- Mevr. Van de Linde: Ik heb gelezen dat jullie in het GRP opnemen welke werkzaamheden met betrekking tot de rioleringen jullie in de komende jaren gaan uitvoeren. Daarin zou toch ook gepland kunnen worden wanneer welke straat aangepakt wordt?
- Dhr. Kieboom: Wij kijken inderdaad vier jaar vooruit. Wij proberen ieder jaar één grote straat te pakken.
- Mevr. Zuljko: In hoeverre weegt de schade door wateroverlast hoger op tegen de kosten die de gemeente moet maken, om de bewoners zo ver te krijgen dat zij hun dakgoten afkoppelen aan het hemelwaterriool?
- Dhr. Kieboom: Dat is een politieke vraag. We zijn met een project bezig in de Sweenkstraat. Dat is het laagste punt. Daar stroomt al het water als een rivier door het huis. Wij willen dat oplossen. Dan moeten wij dus de helft van Kaatsheuvel afkoppelen en miljoenen investeren om dat voor elkaar te krijgen. Dat weegt nooit op tegen de schade. Misschien moeten wij de huizen in de probleemwijken opkopen. Dat kost ons misschien vier ton per huis. Daarnaast zullen wij geen klachten krijgen, want wij kunnen die grond gebruiken om het water weg te laten stromen. De eigenaren van die huizen willen natuurlijk veel meer dan vier ton, zodat zij een ander huis kunnen zoeken en inrichten.

BIJLAGE 2: CONCEPT RAADSFEBRIEF HEDELWATERBEHEERSING

Aan de leden van de gemeenteraad
van Loon op zand

Datum	ons kenmerk	uw kenmerk	uw brief / registratienr
11 augustus 2015			/

Onderwerp
informatiebrief over hemelwaterbeheersing

Geachte leden van de gemeenteraad,

Ons college heeft het voornemen om een visie op te stellen over hoe we in de toekomst willen omgaan met grote hoeveelheden regenwater. Deze visie dient als input voor een nieuw op te stellen Water en Rioleringsplan (WRP). In deze brief informeren we u over de aanleiding en het doel om de visie te maken en de stappen die hiertoe reeds zijn gezet.

Aanleiding

In de zomer van 2014 is Loon op Zand enkele keren getroffen door extreem hevige neerslag. Op diverse plaatsen had dat overlast tot gevolg, omdat straten onder water stonden en in enkele woningen het water naar binnen liep. Met de informatiebrief van 15 september 2014 is de raad hierover geïnformeerd.

Volgens klimatologen zullen in de toekomst de buien 's zomers in hevigheid en frequentie toenemen. Daarbij kampt Loon op Zand met het probleem dat het van nature niet beschikt over open water met een afvoerende en bufferende functie. Hierdoor zijn we volledig afhankelijk van kunstmatige voorzieningen als riolering en waterberging. Deze voorzieningen zullen steeds vaker ontoereikend zijn om overlast te verhinderen. Bijkomend probleem is dat het waterschap Brabantse Delta een extreme bui (zoals in juli 2014) niet snel genoeg kan afvoeren. Hierdoor ondervonden enkele bedrijven in het buitengebied overlast en schade door overtollig water.

We zijn van mening dat niet-aanvaardbare overlast door hemelwater moet worden voorkomen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om:

- Water dat vanaf de straat gebouwen inloopt (materiele schade)
- Water dat in grote mate uit de riolering op straat stroomt, met stank of gezondheidsrisico's als gevolg
- Water op straat dat belangrijke verkeersaders blokkeert (belemmering voor hulpdiensten en economische schade)

De riolering die we hebben is bedoeld om afvalwater af te voeren en om bij normale regenbuien het water van wegen en daken te verwerken. Een extreme hoeveelheid regenwater kan zelfs een rioolstelsel dat ruim is bemeten, niet verwerken. Om schade te voorkomen bij grote hoosbuien zijn aanvullende maatregelen nodig. Deze maatregelen zullen met name gezocht moeten worden in de inrichting van de openbare ruimte.

Modelleur 13	5171 SL Kaatsheuvel	telefoon 0416-289111	IBAN NL95 BNGH 028.50.05.111
Postbus 7	5170 AA Kaatsheuvel	telefax 0416-289289	E-mail: info@loonopzand.nl

Doel van een visie voor hemelwaterbeheersing

Het is belangrijk om het bebouwde gebied en bedrijven in het buitengebied minder kwetsbaar te maken voor extreme weersomstandigheden en schade te beperken.

Daarom is het nodig dat we ons beraden over hoe wij, en onze partners, in de toekomst het hemelwater op efficiëntere wijze kunnen beheersen. Ook zullen we moeten bepalen welke vorm van overlast we wel en niet acceptabel vinden. Welk beschermingsniveau kiezen we, en wat zijn we wettelijk verplicht?

In 2016 starten we met het opstellen van een nieuw WRP voor de periode 2016-2021. In dit WRP zal de "W" van waterbeheer een belangrijk aandeel krijgen. Om alle samenhangende aspecten, doelen en mogelijkheden voor hemelwaterbeheersing inzichtelijk te krijgen, willen we eerst een visie opstellen die onze ambities en oplossingsrichtingen weergeeft. De visie kijkt uit over een periode van 10 jaar en dient als input voor het WRP. De kosten voor het opstellen van de visie worden gedekt uit beschikbare budgetten voor water en riolering.

Proces

Om de visie op te stellen zoeken we ondersteuning van een bureau dat de noodzakelijke kennis en ervaring heeft op dit gebied. Voor de beeldvorming van de problematiek en het meedenken over mogelijke oplossingen betrekken we belanghebbende partijen, en uw raad. Dit gebeurt in de vorm van een, nog in te vullen, "watermarkt" waar we informatie brengen en halen.

Een deel van de inventarisatie op het technische vlak is afgelopen jaar al verricht.

Na de zomervakantie starten we met het opstellen van de visie. Het is de bedoeling om in het 4^e kwartaal van dit jaar de visie aan uw raad voor te leggen ter besluitvorming. In het WRP worden vervolgens de visie en de oplossingsrichtingen verder vertaald in beleid, maatregelen en kosten.

Knelpunteninventarisatie

Om alvast inzicht te krijgen in de problematiek zijn de huidige knelpunten in beeld gebracht.

1. Klimaatverandering

Het belangrijkste knelpunt is de klimatologische verandering. Met name in de zomer, zijn buien steeds heviger en komen vaker voor. De huidige normering voor afvoer van hemelwater is hierdoor niet meer toereikend om overlast te voorkomen. Verder geeft meteoconsult aan dat, in de regio Midden Brabant, meer buien vallen die groter zijn dan 10 mm per uur, in vergelijking met de rest van Nederland. Met het aantal "piekbuien" zitten we bij de bovenste 5 tot 10% van Nederland.

Naast hevige buien is toenemende droogte een probleem. Het is dus belangrijk om het water vast te houden in de gebieden waar het valt en het overschot te gebruiken bij droogte.

Aantal neerslag > 10mm / uurvak extremen (bron: Meteo Consult)

2. Fysieke kenmerken

Daarnaast heeft Loon op Zand fysieke knelpunten waardoor grote hoeveelheden regenwater onbeheerst hun weg naar het laagste punt zoeken. Deze knelpunten betreffen drie verschillende niveaus.

- a. De totale gemeente Loon op Zand met omliggende gebieden die belangrijk zijn voor de afvoer van hemelwater.
- b. De afzonderlijke kernen, met hun eigen hoogteverschillen en hydrologische kenmerken.
- c. Specifieke overlastlocaties (bv Gasthuisstraat, Sweenstraat)

Ad. a.

In de totale gemeente is het gebrek aan oppervlaktewater of bergingsvoorzieningen een knelpunt. Het overtollige regenwater moet vaak een lange weg afleggen naar open water of rioolzuivering. Verder is duidelijk te zien, dat de knelpunten groter worden naarmate het gebied stedelijker wordt.

Ad. b.

Kern Kaatsheuvel

De kern Kaatsheuvel loopt circa 5 meter af in hoogte van Oost naar West (De Horst – Sweenstraat). Zoals reeds bij a. vermeld, zijn er weinig mogelijkheden voor de berging en afvoer van regenwater op de hoger gelegen gebieden. Oppervlaktewater is hoofdzakelijk aanwezig aan de Westkant van Kaatsheuvel, in het buitengebied. De hoofdwatgang ligt achter het overstort Sweenstraat. Om te voorkomen dat water bij hevige buien in snel tempo naar de lage gebieden stroomt, is het beter om dit regenwater gedoseerd vast te houden in de hogere gebieden. Voor de beeldvorming is het principe van de rijstvelden een mooi voorbeeld.

De bodemopbouw in Kaatsheuvel is overwegend zand met leemlagen. Het grootste gedeelte van de bodem van Kaatsheuvel is slecht doorlatend, infiltratie van water is beperkt mogelijk. De gebieden "Prinsessenbuurt", "De Heikant" en een gedeelte van "De Oude Omdraaier" hebben een zandige ondergrond. In deze gebieden is infiltratie van water goed mogelijk.

Rijstvelden in Bali; water vast houden op een helling

Kern Loon op Zand

De kern Loon op Zand heeft niet zoveel hoogteverschillen als de kern Kaatsheuvel. De kern Loon op Zand loopt circa 1,5 meter af van Oost naar West (Kloosterstraat – Heideweg).

In Loon op Zand is nog minder oppervlaktewater aanwezig dan in Kaatsheuvel. Ten Oosten van de wijk Molenwijk ligt de Molenstraatseloop. Ten Westen van Loon op Zand, nabij de Heideweg ligt de Blauwloop. Deze waterloop valt droog in de zomerperiode. Landbouwgebieden in deze kern kampen in

de zomer juist met droogte en zijn aangewezen op beregening. Het vasthouden van regenwater kan een hiervoor een uitkomst bieden.

De bodemopbouw in Loon op Zand is overwegend zandig. In de wijk Molenwijk komen leemlagen voor. Infiltratie van water is in de kern Loon op Zand goed mogelijk.

Ad. c.

Overlastlocaties Kaatsheuvel

- Omgeving Roostenbergstraat en Bevrijdingsweg: Dit is een laag gelegen gebied waar door de straatinrichting weinig bergingsmogelijkheden zijn. Om overlast te voorkomen moet het regenwater versneld worden afgevoerd naar een nog te realiseren retentievoorziening.
- Pastoor de Klijnlaan; Hier was overlast omdat water in verdiepte garages stroomde. Inmiddels is in de straat de drempel naar de garages verhoogd waardoor het water minder snel richting garages gaat.
- Gasthuisstraat: Deze straat is een laaggelegen punt van Kaatsheuvel waar bij hevige regenval regelmatig overlast ontstaat. Een tijdelijk maatregel is reeds getroffen door de overstortdrempel in het riool te verlagen. Daarnaast gaan we dit jaar extra waterberging in de straat realiseren (project Gasthuisstraat)
- Sweensstraat: Dit is het laagste punt van de kern waar bewoners schade hadden door instromend water. Er loopt nu een onderzoek naar mogelijkheden om schade door water te voorkomen.
- Buitengebied ten westen van Kaatsheuvel: Hier hadden tuinders schade omdat hun teelt onder water was gelopen. Dit jaar zijn gesprekken gestart met ZLTO (en tuinders), gemeente en waterschap om het probleem duidelijk te krijgen en samen naar oplossingsrichtingen te zoeken.

Overlastlocaties Loon op Zand

- Venloonstraat: Hier is beperkt overlast door regenwater. De verwachting is dat na de werkzaamheden in de 'linten' waarbij nieuw regenwaterriool wordt aangelegd, de overlast verminderd.
- Hoge Steenweg (vooral lage gedeelte): Hier zijn reeds maatregelen getroffen maar dit blijft een aandachtsgebied.
- Gildeweg / Dekenstraat: Voor dit gebied zijn maatregelen benoemd in het praktisch handboek riolering. Deze hebben tot op heden nog geen prioriteit. We zien kansen om eventuele oplossingen te combineren met de aanleg van Molenwijk fase 3 en 4.

Overlastlocaties De Moer

- Geen specifieke overlastlocaties bekend.

3. Huidige normering

De huidige normen voor afvoer van vuil- en hemelwater liggen vast in het Water- en Rioleringsplan 2011-2015 en het praktisch handboek riolering.

In 2013 is het huidige rioolstelsel hydraulisch doorgerekend om na te gaan of het voldoet aan de normen die uw raad heeft vastgesteld in het WRP. Uitgangspunt hierbij is dat ons rioolstelsel een bui die theoretisch één keer per twee jaar valt nog kan verwerken. Dit komt neer op een bui van ongeveer 20 mm in 1 uur. Als dit niet het geval is, zijn er in het praktisch handboek riolering maatregelen opgenomen. Deze maatregelen betreffen vooral het afkoppelen van regenwater en aanleg regenwaterriolering.

De huidige normen zijn niet afgestemd op de klimatologische veranderingen en de fysieke kenmerken van onze gemeente. Hierdoor zijn de geplande maatregelen ontoereikend om in de toekomst overlast te voorkomen. In het nieuwe WRP moeten we nieuwe normen vastleggen. Hiervoor is een visie over wat we willen en een strategie met mogelijke oplossingen, een noodzakelijke basis.

Aanvullend onderzoek

Voor het opstellen van een WRP is naast een duidelijke visie met oplossingsrichtingen behoefte aan meer gegevens. Hiervoor is aanvullend onderzoek nodig:

- 2D+ modellering en berekening
- Juridische kaders en middelen
- Onderzoek naar overloopgebieden "buiten bebouwd gebied"

Maaiveld gegevens met 2D+ modellering en berekening

2D+ is de nieuwste manier van modelleren en berekenen van waterstromen. In deze methode wordt niet alleen gekeken naar stroming van water via riolering, maar ook naar stroming van water over maaiveld. Je ziet zo precies hoe het water stroomt bij extreme regenbuien, waar het blijft staan en waar het voor problemen zorgt.

De input voor het model zijn de rioleringsgegevens (deze hebben we), en gedetailleerde hoogtegegevens. Deze hoogtegegevens kunnen gegenereerd worden via Mobile Laser Mapping (MLN). Een gedetailleerde hoogtekaart is nodig om te bepalen waar water geborgen kan worden, hoe het terecht komt in de beoogde voorziening en wat het effect hiervan is.

De kosten van deze methode worden voor de hele gemeente geschat op € 80.000. Daarom is onze intentie om als eerste voor de gebieden met de meeste risico's deze methode toe te passen. Als hierover meer duidelijkheid is leggen we dit aan uw raad voor om de benodigde bedragen te voteren.

Juridische kaders en middelen

Om na te gaan wat de juridische verantwoordelijkheden zijn van de gemeente bij wateroverlast is advies gevraagd bij Colibri Advies. Onderdeel van het onderzoek in dit advies is een QuickScan naar de (benodigde) juridische instrumenten die de gemeente zou kunnen inzetten bij schade situaties.

Heel beknopt is het advies als volgt;

"Het is aan te raden dat de gemeente beleid ontwikkelt over de normen die zij hanteert voor het voorkomen van wateroverlast en deze vastlegt in het WRP".

De uitkomsten van het advies worden gebruikt als input voor de visie en de implementatie hiervan in het WRP 2016-2021.

Onderzoek naar overloopgebieden "buiten bebouwd gebied"

Samen met het waterschap Brabantse Delta en het ZLTO zal de gemeente nagaan of er mogelijkheden zijn voor overloopgebieden in het buitengebied van Kaatsheuvel. Dit naar aanleiding van de grootschalige wateroverlast bij enkele tuinders en landbouwers in Kaatsheuvel, maar ook in het bebouwde gebied van Kaatsheuvel. Daarnaast zijn er gesprekken met het waterschap om te bezien of enkele dringende knelpunten praktisch kunnen worden opgelost.

Verlengen WRP

Het vigerende WRP loopt tot einde van 2015. Omdat we eerst een hemelwatervisie willen opstellen met de bijbehorende onderzoeken is een nieuw WRP nog niet gereed in januari 2016.

We stellen daarom voor om het huidige WRP te verlengen met een jaar tot eind 2016. Een voorstel tot verlenging zal eind dit jaar aan uw raad worden voorgelegd als ook de Hemelwatervisie in de raad komt.

Kosten

De kosten voor het opstellen van de Hemelwatervisie in 2015 kunnen worden gedekt uit de voorziening voor riolering. De kosten voor het nieuwe WRP zijn in 2016 pas aan de orde. Deze kunnen na verlenging van het huidige WRP ook worden gedekt uit die voorziening. Hiertoe is dan nog wel instemming nodig van uw raad. Ook dit zal eind dit jaar, samen met de Hemelwatervisie, aan u worden voorgelegd.

Tot zover deze informatie,

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders;
de secretaris, de burgemeester,

P.A.M. van Bavel

W.C. Luijendijk

BIJLAGE 3: VNG MODELVERORDENING HEMELWATER EN GRONDWATER

De raad der gemeente

Gezien het voorstel van het college;

gezien het advies van

gelet op artikel 10.32a van de Wet milieubeheer;

overwegende dat de Wet milieubeheer de bevoegdheid biedt bij verordening regels te stellen over het brengen van afvloeiend hemelwater of grondwater op of in de bodem of in een rioolvoorziening en over het beëindigen van het lozen van afvloeiend hemelwater en grondwater in een rioolvoorziening voor afvalwater;

overwegende dat het gewenst is gebruik te maken van de mogelijkheid het afvloeiend hemelwater en het grondwater in een bepaald gebied vanaf een vooraf te bepalen datum niet meer te doen afvloeien in een openbaar vuilwaterriool.

besluit vast te stellen

Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. **bouwwerk**: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren.
- b. **beheerder van het openbaar riool**: het college.

Artikel 2 Plicht tot afkoppelen

1. De beheerder van het openbaar riool kan een gebied aanwijzen waarbinnen het verboden is een hemelwaterafvoerleiding aan te sluiten of aangesloten te houden op het openbaar vuilwaterriool. Eenzelfde gebiedsaanwijzing kan door genoemde beheerder worden gedaan ten aanzien van het vrijkomende grondwater bij drainage, oppompen of andere vormen van onttrekkingen.
2. De beheerder kan de wijze bepalen waarop het afkoppelen plaatsvindt.
3. De gebiedsaanwijzing heeft geen betrekking op inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer en op de openbare weg.
4. Bij het vaststellen van de gebiedsaanwijzing houdt de beheerder van het openbaar riool rekening met het gemeentelijk rioleringsplan.
5. De gebiedsaanwijzing treedt in werking met ingang van de week na de dag waarop zij bekend is gemaakt.
6. De beheerder kan ontheffing verlenen van de verplichting tot afkoppelen die voortvloeit uit de gebiedsaanwijzing, indien van de eigenaar van het bouwwerk, open erf of terrein redelijkerwijs geen andere wijze van afvoer van het hemelwater kan worden geleverd.
7. Op de voorbereiding van de gebiedsaanwijzing is afdeling 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Artikel 3 Strafbepaling

Overtreding van het krachtens artikel 2 bepaalde en de daarbij gegeven voorschriften en beperkingen wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Artikel 4 Toezichthouders

Met het toezicht op de naleving van de bepalingen bij of krachtens deze verordening gesteld zijn belast de bij besluit van het college aan te wijzen personen of groep van personen.

Artikel 5 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op

Artikel 6 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van (datum).

De voorzitter,

De griffier,

Toelichting

Algemeen

Met de inwerkingtreding van de Wet Gemeentelijke Watertaken per 1 januari 2008 is o.a. de Wet milieubeheer gewijzigd. In artikel 10.32a van de Wet milieubeheer is opgenomen dat gemeenteraden een nieuwe bevoegdheid hebben en in het belang van de bescherming van het milieu bij verordening regels kunnen stellen aan het lozen van afvalwater op de riolering. Hiermee hebben gemeenten een nieuw instrument gekregen om de gemeentelijke watertaken (zorgplichten) vorm te geven. De wet geeft een bevoegdheid. Dit betekent dat gemeenten niet verplicht zijn een verordening voor het lozen van afvalwater op de riolering te hebben. Het rioleringsbeleid is neergelegd in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

Over de riolering en de aansluiting van bouwwerken op de openbare riolering staan voorschriften in het Bouwbesluit 2003 (BB) en de (Model-)bouwverordening (MBV). De onderhavige verordening is aanvullend en komt niet in strijd met plichten die elders zijn vastgelegd. Bij strijd zou de hogere regeling – het Bouwbesluit – voorgaan.

Situatie I: Nieuwbouw in een bestaand bebouwd gebied waar een gebiedsaanwijzing geldt (art. 2 van deze verordening).

Voor nieuwbouw bestaat niet de plicht – wel een kunnen – om de afvoer van hemelwater aan te sluiten op de openbare riolering (art. 3.43, lid 2 BB). Zodra een aanwijzingsbesluit geldt met de bepaling dat het riool uitsluitend is bestemd voor afvalwater en fecaliën waarop geen hemelwater mag worden geloosd, is het 'kunnen' feitelijk niet meer aanwezig. De wijze waarop het hemelwater wordt afgevoerd dient te voldoen aan het doelvoorschrift van art. 3.41, lid 1 BB: een voor de gezondheid nadelige situatie wordt voorkomen.

In art. 2.7.4 MBV is dit verwerkt met alternatieven voor gemengd en gescheiden rioolstelsel.

Situatie II: Bestaande bouw is aangesloten op het openbaar gemengd rioolstelsel in een gebied waar een gebiedsaanwijzing geldt (art.2 van deze verordening).

Voor de bestaande bouw geldt enkel een plicht de aansluiting aan het riool aanwezig te hebben en te houden voor de afvoer van afvalwater en fecaliën (art. 3.36 BB). Een plicht tot het afkoppelen van het hemelwater als bedoeld in deze verordening komt hiermee niet in strijd.

De wijze waarop het hemelwater wordt afgevoerd nadat dit is afgekoppeld, dient te voldoen aan het doelvoorschrift van art. 3.36, lid 1 BB: een voor de gezondheid nadelige situatie wordt voorkomen.

Art. 5.3.4 MBV verwijst naar art. 3.36 BB en is enkel van toepassing op de daarin verplicht gestelde voorzieningen.

Artikel 1 Begripsbepalingen

Bouwwerk

Een definitie van het begrip bouwwerk geeft de Wet milieubeheer niet, de VNG houdt in de model bouwverordening (MBV) een in de jurisprudentie aanvaarde definitie aan:

bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren.

Deze omschrijving is in deze verordening overgenomen. De plicht een bouwwerk aan te sluiten aan het openbaar riool staat in de MBV (art. 2.7.4 en 5.3.4).

Aan de hand van de vier elementen van de definitie van het begrip bouwwerk: 1) constructie, 2) van enige omvang, 3) met de grond verbonden, 4) bedoeld om ter plaatse te functioneren, wordt bepaald op een object een bouwwerk is of niet.

Over het begrip bouwwerk bestaat een uitgebreide jurisprudentie, het is niet zonder meer duidelijk wanneer aan de vier voorwaarden wordt voldaan om tot de conclusie te komen dat een object een bouwwerk is. Een uitgebreide opsomming van jurisprudentie kunt u vinden in de toelichting op de Model-bouwverordening van de 'Standaardregelingen in de bouw' (Sdu uitgevers bv, Den Haag).

- beheerder openbaar riool

De in artikel 2 genoemde beheerder van het openbaar riool is het college van burgemeester en wethouders.

Een begripsbepaling voor open erf en terrein is niet opgenomen. Met het besluit tot gebiedsaanwijzing en de bijbehorende kaart heeft het college voldoende mogelijkheden om open erven en terreinen al dan niet onder de werking van het besluit en daarmee de plicht tot afkoppelen te brengen.

Artikel 2 Plicht tot afkoppelen

Inleiding

Dit artikel biedt de mogelijkheid om een eigenaar van een bouwwerk, die niet uit vrije wil meewerkt aan de uitvoering van een rioleringsplan, te dwingen de hemelwaterafvoer los te koppelen van het vuilwaterriool. Een dergelijke verplichting voor bestaande bouwwerken is enkel mogelijk indien een andere wijze van afvoeren of verwerken van hemelwater redelijk is. Een afweging tussen de kosten van het afkoppelen en het treffen van voorzieningen die daarmee verband houden in relatie tot de voordelen die hiervan worden verwacht (o.a. het milieurendement en mogelijke reductie van wateroverlast) en de relatie met de ouderdom van het bouwwerk waarin of waaraan de voorzieningen worden getroffen, dient plaats te vinden en inzichtelijk te worden gemaakt bij het effectief maken van de bedoelde verplichting.

Voor grondwater dat vrijkomt bij drainage, oppompen of andere vormen van onttrekkingen of ontwateren geldt een gelijke situatie. Ook hier kan het wenselijk zijn dat het water op een andere wijze wordt afgevoerd dan via het vuilwaterriool.

Het artikel werkt pas nadat met betrekking tot de riolering in een bepaalde kern, buurt, wijk of straat een situatie is ingetreden, waardoor het naar het oordeel van de beheerder van het rioleringsstelsel nodig wordt het loskoppelen en het op andere wijze afvoeren van het hemelwater te verlangen. Meestal zal dit zijn na een renovatie, groot onderhoud, geheel vernieuwen van het rioolstelsel, waarbij hetzij een gemengd stelsel wordt vervangen door een gescheiden rioolstelsel, hetzij een mogelijkheid bestaat af te voeren op andere wijze. Het is echter ook mogelijk het afkoppelen op te leggen zonder renovatie of aanleg van een gescheiden openbaar rioolstelsel, bijvoorbeeld in geval van wateroverlast als gevolg van een beperkte capaciteit van de riolering. Het kunnen beschikken over dit nieuwe artikel is van belang voor het handhaven van de plicht tot

afkoppelen bij huishoudens.

De gemeenteraad is verplicht een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast te stellen ingevolge artikel 4.22 Wet milieubeheer. Dit plan bevat beleid en normering voor het rioleringsstelsel in de gemeente en geeft aan wanneer vernieuwing en onderhoud plaatsvindt. Daarnaast zal de gemeente uiterlijk voor eind 2012 de zorgplichten voor het afvalwater, hemelwater en grondwater in het (verbreed) GRP moeten hebben geformuleerd. De basis voor de verplichting tot afkoppeling – inclusief de afweging van de redelijkheid en de kosten – ligt in het GRP. Indien het GRP geen beleidsvoornemen bevat over het afkoppelen, kan dit artikel niet worden toegepast.

Redelijkheid

Art. 10.32a, tweede lid Wet milieubeheer luidt: *Van de mogelijkheid, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt geen gebruikgemaakt, indien van degene bij wie afvloeiend hemelwater of grondwater vrijkomt redelijkerwijs geen andere wijze van afvoer van dat water kan worden gevergd.*

Dit legt een beperking op aan de toepassing van de bevoegdheid uit art. 5.3.4A, en geeft een plicht tot een motivering over de redelijkheid van het opleggen of althans het effectueren van de verplichting. De redelijkheid tot het invoeren van een plicht tot afkoppelen in een bepaald gebied wordt overwogen en gemotiveerd bij het opstellen van het GRP. Daarnaast is voor gevallen waarin de plicht onredelijk uitwerkt een mogelijkheid tot ontheffing opgenomen.

Ontluchting

De ontluchting van het rioleringsstelsel verdient bijzondere aandacht. Gebruikelijk is de ontluchting van de riolering te doen plaatsvinden via een bovendakse uitmonding. Er kunnen zich situaties voordoen dat het afkoppelen van de hemelwaterafvoer leidt tot het niet of minder effectief ontluichten. Indien valt te voorzien dat ontluichtingsproblemen ontstaan in het hoofdriool ten gevolge van het afkoppelen en er geen goede oplossing beschikbaar is dan wel deze onevenredig hoge kosten veroorzaakt, is de gebiedsaanwijzing niet mogelijk. In het GRP dient aandacht te worden besteed aan deze problematiek.

Lid 1

Het eerste lid geeft de plicht tot afkoppelen van de hemelwaterafvoerleiding van het openbaar vuilwaterriool of voorzover nog geen aansluiting aan het openbaar vuilwaterriool bestaat, deze niet aan te brengen. Het gaat hier zowel om de afvoerleidingen die direct zijn aangesloten op het openbaar vuilwaterriool alsmede leidingen die op het perceel of binnen de woning/het gebouw zijn aangesloten op een gemengde leiding die op het openbaar vuilwaterriool is aangesloten. De plicht tot afkoppelen geldt voor alle eigenaren van bouwwerken, open erven en terreinen, voor zover deze zijn gelegen binnen de gebiedsaanwijzing en het desbetreffende besluit geen uitzondering bevat. Eenzelfde situatie geldt voor het grondwater.

Een gebiedsaanwijzing is een besluit van algemene strekking. Dit is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Bij het vaststellen van de gebiedsaanwijzing houdt de beheerder van het openbaar riool rekening met het gemeentelijk rioleringsplan. De beheerder van het openbaar vuilwaterriool is de gemeente, vertegenwoordigd door het college.

De plicht tot afkoppelen is niet beperkt tot het bouwwerk, maar betreft ook open erf of terrein. Bedoeld is zowel het afvloeiend hemelwater dat afkomstig is van een bouwwerk en via een dakgoot, regenpijp, afvoerbuys enz. het openbaar vuilwaterriool bereikt als het afvloeiend

hemelwater dat afkomstig is van een open erf of terrein en via goten, putten, afvoerbuizen enz. het openbaar vuilwaterriool bereikt te omvatten. Een open erf of terrein waarin goten en putten zijn aangebracht is onder meer een terras, een oprit, een parkeerterrein, een laad- en losperron. Het is mogelijk in de gebiedsaanwijzing een onderscheid te maken in het afkoppelen van de aansluiting die zich bevindt aan de voorkant (wegzijde) van het bouwwerk en de achterkant. Dit is een gevolg van het redelijkheids criterium uit het tweede lid van art. 10.32a Wm. Dit zal meestal voor een hele straat of een rij woningen hetzelfde zijn.

Lid 2

Evenals bij de eerste aansluiting aan het riool (art. 2.7.4 Model Bouwverordening) is ook in dit artikel opgenomen dat door of vanwege de beheerder de wijze van (technisch) aansluiten wordt aangegeven. Ten aanzien van het afkoppelen kan eveneens worden aangegeven op welke wijze dit (technisch) moet gebeuren.

Indien na het afkoppelen de hemelwaterafvoerleiding moet worden aangesloten aan het openbaar schoonwaterriool, biedt de bouwverordening de mogelijkheid aan te geven op welke wijze deze aansluiting (technisch) moet plaatsvinden.

Lid 3

Aan een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer kunnen via de milieuvergunning of de direct werkende (maatwerk)voorschriften eisen worden gesteld. Deze kunnen betrekking hebben op het afkoppelen van de hemelwaterafvoer van het vuilwaterriool. Daarom zijn deze inrichtingen uitgezonderd van de gebiedsaanwijzing over het afkoppelen. Bedrijven, werkplaatsen, scholen, winkels enz. die niet vallen onder de Wm, vallen wel onder de verplichting van dit artikel. Dit betekent dat ook scholen, buurthuizen e.d., onder de verordening vallen, waardoor eventuele kosten van het afkoppelen voor de gemeenten zelf zijn.

Een redelijke uitvoering van dit artikel brengt met zich mee, dat in het geval woningen en bedrijven onder één dak zijn gelegen en een gezamenlijke hemelwaterafvoer bezitten, het besluit omtrent de gebiedsaanwijzing betrekking heeft op het hele bouwwerk en op alle (deel-/appartementen-) eigenaren.

De openbare weg waarin zich normaliter goten en putten voor de afvoer van hemelwater bevinden, is uitgesloten van de plicht tot afkoppelen. Dit komt pas aan de orde wanneer de riolering in de straat wordt gesplitst in een vuilwaterriool en een schoonwaterriool. Indien aan de voorzijde van een bouwwerk het hemelwater wordt afgekoppeld van het vuilwaterriool en niet afzonderlijk wordt opgevangen of afgevoerd, komt dit vanzelf op de straat en vandaar in het vuilwaterriool. Dan heeft afkoppelen geen zin.

Bij het vaststellen van de verordening kan een gemeenteraad besluiten de uitzondering in dit artikellid voor inrichtingen Wet milieubeheer weg te laten. Het gevolg hiervan is dat in een gebied waarvoor een gebiedsaanwijzing geldt als bedoeld in het eerste lid de plicht tot afkoppelen eveneens geldt voor bedrijven.

Lid 4

In het vierde lid is een relatie gelegd met het gemeentelijk rioleringsplan. Dit plan bezit een wettelijke basis en is in elke gemeente aanwezig, omdat de Wet milieubeheer dit in artikel 4.22 verplicht stelt. Andere plannen, waarin mogelijk ook beleidsvoornemens staan over de riolering, hebben niet deze status, tenzij deze zijn vastgesteld door de gemeenteraad als onderdeel van het gemeentelijk rioleringsplan.

Lid 5

Artikel 10.32a Wm geeft aan dat de termijn waarbinnen de lozing van het hemelwater moet zijn beëindigd in de verordening wordt genoemd. Hieraan is in het derde lid voldaan. De nog in te vullen termijn dient voldoende ruimte te laten voor de eventuele bezwaarfase tegen de gebiedsaanwijzing en dient voldoende ruimte te laten voor de aannemer om planmatig in het bedoelde gebied – na verkregen opdracht van de individuele eigenaren – de werkzaamheden te kunnen verrichten.

Lid 6

Er is behoefte aan een ontheffing die kan worden toegepast in uitzonderingssituaties waarin toepassing van gebiedsaanwijzing een bijzondere onbillijkheid met zich brengt die niet behoort tot de normaal beoogde gevolgen van het de gebiedsaanwijzing. Enig nadeel is aanvaardbaar. Aan een ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden. Een voorschrift kan betrekking hebben op onder meer een uitstel van de plicht tot afkoppelen en op het treffen van een alternatieve (tijdelijke) voorziening.

Lid 7

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure, afdeling 3.4 Awb, is van toepassing verklaard. De voorbereiding van een besluit duurt iets langer. Daar staat tegenover dat de bezwaarschriftenfase na het nemen van het besluit vervalt.

Artikel 3 Strafbepaling

De Wet milieubeheer kent geen strafbepaling voor overtreding van een verordening als bedoeld in artikel 10.32a. Deze wet bevat een uitgebreid systeem van bestuurlijke boete, maar dit is niet gekoppeld aan art.10.32a. Daarom is in deze verordening een zelfstandige strafbepaling opgenomen, gekoppeld aan de geldboetecategorieën van art. 23 Wetboek van Strafrecht. Gekozen is voor de geldboete van de tweede categorie als bedoeld in art. 23 Wetboek van Strafrecht. Momenteel bedraagt de geldboete van de tweede categorie max € 2250,- (voor een rechtspersoon 4500,-)

Voor het handhaven van gemeentelijke verordeningen geldt altijd de mogelijkheid van dwangsom en bestuursdwang. De dwangsom komt voor dit type overtreding het eerst in aanmerking.

Artikel 4 Toezicht op de naleving

In artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) wordt aangegeven dat onder toezichthouder wordt verstaan: een natuurlijk persoon, die bij of krachtens een wettelijk voorschrift is belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift. Een persoon die aangewezen is als toezichthouder beschikt in beginsel over alle in afdeling 5.2 van de Awb opgenomen bevoegdheden. Op grond van artikel 5:14 van de Awb kunnen deze bevoegdheden bij verordening of bij besluit van het college worden beperkt. In dit verband is tevens artikel 5:16a van de Awb van belang. Hierin staat beschreven dat een toezichthouder bevoegd is van personen inzage te vorderen van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht. Het college wijst in de regel een gemeentelijke afdeling of dienst aan waarvan de ambtenaren zijn belast met het toezicht op de naleving van de verordening. Voorts kan het college (in termen van de komende Wet algemene bepalingen omgevingsrecht: bevoegd gezag) ambtenaren aanwijzen van andere afdelingen of diensten.

Aanwijzing betekent niet dat zij tevens opsporingbevoegd zijn.

Een bepaling over buitengewone opsporingsambtenaren is overbodig en in strijd met Aanwijzing 92 van de Aanwijzingen voor de decentrale regelgeving. Immers, in artikel 142, eerste lid, aanhef en onder c, van het Wetboek van Strafvordering, is onder meer bepaald dat met de opsporing van strafbare feiten als buitengewoon opsporingsambtenaar zijn belast de personen die bij verordeningen zijn belast met het toezicht op de naleving daarvan, een en ander voor zover het die feiten betreft en de personen zijn beëdigd. Aangezien buitengewone opsporingsambtenaren hun aanwijzing aan het Wetboek van Strafvordering ontleen, is een nadere regeling niet nodig. De aanwijzing als toezichthouder is de grondslag voor de aanwijzing als buitengewoon opsporingsambtenaar. De opsporingsbevoegdheid van de buitengewone opsporingsambtenaren beperkt zich tot die zaken waarvoor zij toezichthouder zijn. Zij dienen op grond van het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar aan eisen van vakbekwaamheid en betrouwbaarheid te voldoen en te zijn beëdigd door de procureur-generaal.

Artikel 5 Inwerkingtreding

De inwerkingtreding van de verordening is in beginsel acht dagen na de bekendmaking; zie artikel 142 van de Gemeentewet. De gemeenteraad kan een ander tijdstip van inwerkingtreding in de verordening vaststellen of burgemeester en wethouders in de verordening de bevoegdheid geven om de inwerkingtreding van de verordening op een nader tijdstip te bepalen.

Artikel 6 Citeertitel

De tekst van artikel 10.32a Wet milieubeheer geeft de verordening geen naam. De naamgeving staat dus vrij.

De naam waterverordening lijkt minder geschikt, omdat in sommige provincies een waterverordening – met geheel andere inhoud – bestaat. De naam Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater geeft het beste aan waarover de verordening gaat.

Overgangsrecht

Overgangsrecht is niet nodig, omdat niet eerder en dergelijke verplichting tot het afkoppelen bestond. In gemeenten waar dit wel het geval is, kan bij het nemen van een gebiedsaanwijzing ingevolge art. 2 van deze verordening (= een besluit van algemene strekking) hiermee rekening worden gehouden. De gebiedsaanwijzing betreft dan niet die gebieden, bouwwerken, erven en terreinen waarvoor eerder een soortgelijke verplichting is gegeven.

BIJLAGE 4: AFKOPPELEN

Afkoppelen is het loskoppelen van verharde oppervlakken (zoals daken, straten en sommige parkeerterreinen) van het rioolstelsel. Hemelwater is relatief schoon en kan daardoor direct op het oppervlaktewater geloosd worden. Op bovenstaande situatietekening kunt u zien hoe het afkoppelen gaat.

De tuin moet open worden gegraven zodat buizen kunnen worden aangelegd.